

Csiksomlyói groteszk

SZEREPLŐK

SAS (JOANNES PATER, BOHÓC)
ÚJSÁGÍRÓNŐ
DOKI
KORMÁNYZÓ
CSÁBOS NŐ
ROMVIGYÁZÓ
NEM HIVATALOS TÚLÉLŐ
STEPHANUS KÁNTOR
EGY SEBESÜLT EMBER
L. FERENCES SZERZETES
KÖVÉR ASSZONY
TÖRÖK KATONA
TÖMEG férfiak, nők vegyesen
BOHÓCOK
KATONÁK (I., II., III., IV.)
HANGOK
MIKROFONHANG
ASSZONYOK
LÁNYOK
FÉRFIAK
EGY SEBESÜLT EMBER

I. FELVONÁS

1. JELENET

Bekerített tér, háttérben a messzeségben a csiksomlyói kegytemplom tornya látszik, közelebb egy repülőgép feljárólépcsője. A magasból megfigyelő kamerák váltakozó fényei pásztázzák az embereket. A tér fölött kivetítővászon mindenféle táj, ami nem emlékeztet hegyekre, erdőkre. A téren meztelen, rémült, illetve sorsukba belenyugvó emberek. Meztelenek és kopaszra borotváltak valamennyien. Hallgatnak. Kezükből kis batyu. Egyre újabbak érkeznek egy nyíló és csukódó kapun át, amit katonák működtetnek, egyenként engedve át rajta az embereket, akiknek le kell vetkőzniük, mielőtt beléphetnének a térre. Kis batyut vihetnek magukkal. Messziről autóbuszok hangja, fékcsikorgások, emberi hangok: keserű panaszok, örvendezések vegyesen.

KATONÁK (a kapunál álldogálnak, ki- meg becsukják a kaput. Közömbösek, nem érdekli őket az emberek meztelensége, néhány magakellető fiatal nőt, akik talán így akarnak előnyökhöz jutni, unottan arrébb terelnek, tartják a távolságot, kissé robotszerűek, mint akik a kötelességüket végzik lélektelenül, megszokásból)

TÖMEG (ülnek, állnak, inkább magányosan, mint csoportban, igyekeznek elkülönülni a többiektől, takargatják magukat)

Egy-egy hang kiválik az általános morajból

HANG Hová visznek?

HANG (kioktató, amolyan tanító néni) Miféle vírus ez? Gyerekek! A vírus lappangási ideje...

HANG Hát nincs vége a járványnak?

HANG (ironikusan) Ki halt meg?

HANG Meghalt valaki, vagy csak eltemették?

HANG Tudja valaki, hányan pusztultak el?

HANG (vidám) Végre megszabadulunk ebből a porfészekből.

HANG (vidám) Fenyőt sem akarok látni többé!

HANG (gúnyos, a csiksomlyói zsoltár dallamát intonálja) Vándor fecske hazatalál / Csiksomlyói fészke száll / Vándor székely... reménysége... Ínségében lágy kenyere...

HANG (gúnyos) Én ebből azt értem, hogy a székelyek fecskét esznek.

HANG (elkeseredetten magyarázó) Az a reménysége, hogy hazatalál. A remény a lágy kenyér, az ínség az idegenségben való élet.
TÖMEG (nevetés, helyeslés)
HANG Hátha mi is hazatalálunk!
HANG (keserű) Nem vagy te vándor székely. Nem mész, hanem visznek!
HANG Karanténba visznek. A vírus...
HANG (borzadva) Olyan, akár a félelem. Ahová befészkei magát, betokosodik.
HANG Akármédig életképes marad, aztán egyszer csak valami... valami... előhozza...
HANG ... és akkor az ember tehetetlen vele szemben.
HANG (tárgyilagos) Megértők kell legyünk. Nem vihetjük, terjeszthetjük a világban szanaszét, az emberek között. Inkább legyenek áldozat, mint gyilkos.
HANG Nem gyilkos és nem áldozat, csak megbélyegzett.
HANG A történelem feljegyezi a mártíromságunkat.
KATONÁK (meztelen, kövér nőt lökdösnek be a kapun)
KÖVÉR ASSZONY (sír) Úgy szégyellem magam
DOKI (odamegy hozzá) De hát senki sem lát téged. Mi már felöltöztettük a tekintetünket. Eltakartuk a szemünket. Te mit láatsz?
KÖVÉR ASSZONY (zavartan) Meztelen embereket.
TÖMEG (kuncogás, nevetés)
DOKI Tudod, hogy meztelenek. Azért látod őket meztelennek. Ez egészen más! Hogy is magyarázzam meg? Ha csak látod, de nem nézed őket...
KÖVÉR ASSZONY (belenyugodva) Hát jó! Látom, de nem nézem.
DOKI És így mit láatsz?
KÖVÉR ASSZONY Meztelen embereket. Közöttük magamat meztelenül.
TÖMEG (felszabadult nevetgélés, feszelen, laza járkálás kezdődik)
HANG Látjuk, de nem nézzük!
HANG Ilyen egyszerű!
HANG (kétkedő) A meztelenség kihívó!
HANG (magyarázó) Ezért öltöztetjük föl a tekintetünket. Látjuk, de nem nézzük. Így közömbössé válik.
HANG (kétkedő) A meztelenség kiszolgáltatottá tesz.
DOKI Nem, ha mindannyian azok vagyunk.
A vetítővászonon most házak, falvak, erdők égnek, emberek, állatok menekülnek, tűzropogás, sikoltozás, rövid, kegyetlen vezényszavak, parancsok, de mindez nem sokáig tart, mintha csak véletlenül, tévedésből kerültek volna vetítésre ezek a képek. Amilyen hirtelen kezdődött, ugyanolyan hirtelen vége is szakad. A tömeg a vászon felé fordul. Ljedten, várakozva nézik a most már üres vásznat. Csend
KATONÁK (titkos parancsnak engedelmeskedve, felsorakoznak)
KATONA I. Csend legyen! (Hallgatózik, figyel)
Amúgy is csend volt, de most püsszenés sem hallatszik.
KATONA I. Csend legyen! Nem hallották?
Csend. Aztán nagy sokára valaki felzokog.
KATONA II. Rendezett és fegyelmezett sorokban mindenki beszáll a repülőgéphe.
ljedt hangok a tömegből
HANG Mind elférünk?
HANG És ha nem!?
HANG És mi lesz azzal, aki itt marad?
KATONA III. (engedékeny, majdnem megértő hangon) Nyugalom! Nyugalom! Minden jól ki van számítva!
Tülekedés, most már mindenki menni akar. Pillanatok alatt kiürül a tér, mindenki fölszáll a repülőre.

2. JELENET

Hasonló, mint előbb. Különbség, hogy a csiksomlyói templom körvonala helyett a távolban egyforma, jellegtelen tömbházak látszanak. Előtérben sorompó, itt kell áthaladniuk azoknak, akik majd a repülőgéppel érkeznek. Zúgás, fények, kinyílik a repülőgép ajtaja, lépcsőt tolnak oda. Kezdenek kijönni az emberek.
KATONÁK (miközben várják a repülő érkezését, csevegnek)
KATONA I. Remélem, lesz valami látnivaló. (Obszcén mozdulatot tesz)
KATONA II. Hogy érted ezt? Miféle látnivaló legyen egy rakás emberi húson?
KATONA I. Éppen ez az! A hús! Husika!
KATONA III. Hát... ha egy husika jönne, azt én is megnézném. De ilyen tömegben!
KATONA IV. Undorító! És idáig érződik a szag...
KATONÁK (közben mindenféle fertőtlenítő eszközt, ami között van egészen modern, de középkori füstölő is, rakosgatnak. Egy hatalmas dobozban ruhafélék, főleg sűrű köpenyek, ezeket dobogálják az érkezőknek, akik gyorsan magukra veszik)
MIKROFONHANG Ti, akik megmenekültetek... Mondjátok utánam: Mi, akik megmenekültünk...
TÖMEG (bizonytalanul, halkán, alig néhányan) Mi, akik megmenekültünk...
MIKROFONHANG Hangosabban! Kórusban! Mindenki! Kórusban! Mi, akik megmenekültünk, szívünk egész melegével és hálájával köszöntjük... Ismételjétek utánam!
TÖMEG Hangosabban! Kórusban! Mi, akik megmenekültünk, szívünk egész melegével és hálájával köszöntjük... Ismételjétek utánam!
MIKROFONHANG Ostoba csürhe! Gondolkozz, ember, gondolkozz!
TÖMEG (néhányan ezt is ismétlik utána, mások csendre püsszegik őket)
MIKROFONHANG Mi, akik megmenekültünk, szívünk egész melegével és hálájával köszöntjük Kontumulo város kormányzóját.
TÖMEG Mi, akik megmenekültünk, szívünk egész melegével és hálájával köszöntjük Kontumulo város kormányzóját.

MIKROFONHANG (lelkesen) Na, még egyszer! Mindenki!

TÖMEG Mi, akik megmenekültünk, szívünk egész melegével és hálájával köszöntjük Kontumulo város kormányzóját.

MIKROFONHANG Most pedig kezdődjön a vidám és legutolsó fertőtlenítés!

Harsány zene

BOHÓCOK (berohannak, felkapdossák a fertőtlenítő-dobozokat stb., szaladgálnak, táncolnak, közben kinek a fejét nyomják egy vödörbe, kinek a kis batyuját szedik szét, és miután valami folyadékba dobálják, szanaszét hajigálják. Az emberek szedegetik össze, válogatják, ki-ki a magáét)

ÚJSÁGÍRÓNÓ (a lépcső alján áll, még mindig meztelen, dermedten nézi a nyüzsgést)

SAS (BOHÓCként észreveszi, odamegy hozzá) Hasonulj! Légy hasonló, gyorsan, gyorsan!

ÚJSÁGÍRÓNÓ Nem akarok...

SAS Olvadj be! A feltűnés megbélyegez.

ÚJSÁGÍRÓNÓ (hirtelen bizalommal és őszinteséggel mutatja a füzetet) Meg kell mentenem. Ha elázik ezekben a lötyökben...

SAS (halkan) Magadat mentsd... vagy ezt akarod? Vigyázz! Figyelhetnek... (Lökődöni kezdi, ugrál körülötte) Levetkőzni! Felöltözni! Egészséggel töltekezni! (Egy köpenyt varázsol elő, ráteríti az ÚJSÁGÍRÓNÓra, majd egy kis fedeles dobozt is, amibe beledobja a füzetet, a doboz a Fel torreádor...t énekl, akkor kikapja a füzetet, visszaadja) Kész! Fertőtlenítve. Mehetünk! (Kinyitja a sorompót, a túloldalon leülnek) Hipp-hopp, megérkeztünk Kontumulóba.

ÚJSÁGÍRÓNÓ (fáradtan, reménytelenséggel) Kontumulóba? Így hívják ezt a helyet? Mi ez a Kontumulo? Város? Hegy? Völgy? Hol van?

SAS Úgy érted, hogy földrajzilag? Hát... azt még nem sikerült megfejtenem.

ÚJSÁGÍRÓNÓ Mi vagy te?

SAS Bohóc vagyok. Nem látod? (Fintorog)

ÚJSÁGÍRÓNÓ Bohócnak öltözött őslakos?

SAS (ingerülten) Bohóc!

ÚJSÁGÍRÓNÓ Önkéntes vagy kényszerített bohóc? Őslakos vagy telepített, mint mi?

SAS (ironikusan) Önkéntes! Hát persze! Itt mindenki önkéntes. (Magyaráz) Tudod, én még az első repülők egyikével érkeztem.

ÚJSÁGÍRÓNÓ A legelsővel?

SAS Annyira azért nem vagyok ősz... A legelsővel a kormányzó úr meg a felesége érkezett. És a katonák. (Tűnődve) Vagy ők már akkor is itt voltak? Mióta világ a világ, azóta itt vannak?! Aztán a madarak szállítmányából... jómadár, palimadár... váltak ki a bohócok... belőlük a katonák? Vagy fordítva? Előbb voltak a katonák és azután a bohócok... Nem is tudom. Fontos ez?

ÚJSÁGÍRÓNÓ A katona nem bohóc.

SAS (nevet) Ebben sohasem lehetünk biztosak. Én Sas vagyok. Vagyis ez a nevem. Ki vagy te?

ÚJSÁGÍRÓNÓ Újságíró... voltam

SAS ... nő, újságíró.

ÚJSÁGÍRÓNÓ Örülök, hogy nem azt helyesbítéd, hogy „voltam”. De még nem válaszoltál, hogy mi ez a hely... város? Kontumulo?

Olyan fura, ismeretlen név! Jelent valamit? Ki adta ezt a nevet? Az őslakók?

SAS Túl sokat kérdezel! Látod, mások hallgatnak.

ÚJSÁGÍRÓNÓ (fontoskodva) A foglalkozásomból következik a kíváncsiság.

SAS Ugyan! A kíváncsiság az emberi létből következik. Sokan azt mondják, hogy ez a Kontumulo név semmit sem jelent. Illetve egy véletlen egyezés... merthogy mások szerint egy régi latin kifejezés. Annyit jelent, hogy...

TÖMEG (addigra már többen ájtöjnek a sorompón. Nagy zaj, beszélgetés, örvendezés)

HANG Megérkeztünk.

HANG Végre!

HANG Jó helynek látszik...

HANG Ez lesz az otthonunk.

HANG Otthon, édes otthon... stb.

SAS (próbálja túlkiabálni a beszélőket) ... sírhant. Sírba elhantolni...

TÖMEG (táncolnak, énekelnek, elszakítják SAS-t és ÚJSÁGÍRÓNÓ-t egymástól)

SAS (kiabál) Érted? Elhantolni! Sírdombbal elfedni... Azt jelenti...

Nem tudni, hogy ÚJSÁGÍRÓNÓ értette-e SAS szavait. A TÖMEG elsodorja.

3. JELENET

Szoba eltolható falakkal. De egyelőre csak az Újságíró lehangelőan egyszerű lakása: asztal, szék, szürke pokróccal letakart ágy.

ÚJSÁGÍRÓNÓ (az asztalnál ül, egy kancsóból vizet tölt egy pohárba, kortyol belőle, a füzetet böngészi)

MIKROFONHANG Önfgyelem-lekötő gyakorlat órája. (Kántálva) Önfgyelemem! Én önfgyelemem! Ne kalandozz égen-földön! Felkelek én ágyamból, minden testi koporsómból, vizet iszom, felöltözöm, amit adtak, megköszönöm. Kontumulo az otthonom, hálás vagyok kormányzónak...

ÚJSÁGÍRÓNÓ (éneklő hangsúllyal, mint egy kiszámoló versikét) ... víz, víz, tiszta víz, önfgyelemem odavisz... Kontumulo az otthonom, hálás vagyok kormányzónak... ez a vége minden szónak.

SAS (érkezik) Szép lakás, jó lakás. Amit adtak, megköszönöm...

ÚJSÁGÍRÓNÓ ... vizet iszom, felöltözöm. Bla... bla... bla...

SAS (kedvesen) Hogy merészelsz...? Még nem gyakoroltál elég önfgyelem-lekötést! (Érdeklődve) Az önfgyelem-lekötő gyakorlatokat olvasod? Rád fér! (Idéz) Helyezd magad kényelembe, majd gondolj arra, hogy itt otthon teremtettek a számodra. (Mintegy kilépve az idézetből, keserűen) Mert mi az ember otthon nélkül?! (Idéz) Légy hálás azoknak, akik gondoskodnak rólad...

(Lemondóan) Kezdetben mindenki azt olvassa.

ÚJSÁGÍRÓNÓ Én nem. Azt olvasom, amit magammal hoztam. Amikor már gyülekeztünk a kitelepítéshez, egy ember somfordált hozzám, és nagy titokban ideadta. Azt mondta, hogy bízik bennem. Szerintem csak úgy találokra választott ki. Hoztam magammal, mondta, vigyázzak rá, őrizzem meg. Egyszer még fontos lehet. Megígértem neki. Te fertőtlenítetted. Nem emlékszel? Fel, torreádor...

SAS Azt hittem, a szerelmesleveleidet menekíted.

ÚJSÁGIRÓNŐ (türelmetlenül nemet int, majd hirtelen elhatározással, mint aki nem törődik a következményekkel) Kíváncsi vagy? Hát legyen! (Óvatosan, hiszen egy régi kézirat ez, visszaforgatja a füzetet az elejére, olvas) Itt kezdődnek Joannes pater titkos iratai: Revivo et survivo. Az ember kedvetlen vénségében egyszer csak rájön, hogy együtt kell élnie a testével. Rádöbbsenheti őt erre egy súlyos betegség, de rádöbbsenheti a lélek reménytelen keserősége is. Oh, bizonyára létezik a lélek, ha kételkednék ebben, istenkáromló volnék. Hinni lehet ugyan benne, de megkeresni reménytelen, el van rejtve az ember szeme elől az emberben. Megfoghatatlan. Ez létezésének isteni csodája... (Kilépve az idézetből) Nehéz olvasni, míg meg nem szokod ezeket a szállás betűket. Nézd csak! Így írtak a 17. században. (Olvas) Amikor életemben először hallgattam orgonát (Orgonazene hallatszik), úgy tűnt, hogy a lelkem elválik a testemtől, és a bűgösbe beleveggyülve, avval együtt szárnyal az ég felé. Ezért is lettem orgonaépítő, és virginálba is csináltam gyertyánfából 75 érintőt, amikor virginált csinált valék az 1656. esztendőben...

Közben elmozdítták a falakat. Így a szín két részre oszlik: marad az ÚJSÁGIRÓNŐ szobája, illetve kialakul JOANNES PATER kolostorbéli cellája. Ez utóbbiba behoznak egy asztalt, széket, a székre egy ferences csuhát terítenek, hoznak égő gyertyát, lúdtollat, fedeles tintás üvegcsét, egy vékony füzetet, elrendezik mindezt az asztalon. A kézirat olvasása folyamán megjelennek sorra, akikről JOANNES ír, pantomimjátékkal játsszák el alakjukat, máskor belépve a történetbe, ők maguk mesélik.

SAS (átsétál a cellába, az asztalhoz megy, magára ölti a ferences csuhát, leül, írni kezd, ettől kezdve ő JOANNES PATER)

ÚJSÁGIRÓNŐ (olvas) Igen sokat dugdosom ezen írásomat, különösen rettegek L.-tól, egy...

L. FERENCES SZERZETES (bejön, eljártssza, hogy figyel, keres, kutat, megpróbál beleolvasni Joannes háta mögött abba, amit ír)

ÚJSÁGIRÓNŐ (olvas) ... egy hebehurgya cselédőtől, ki jött és ilderagada, miesmunkát végez a kertben s a konyhában, és titkon engem les. Miért? Kérdezém, de orcája elé kapta könyökét, és elfuta.

L. FERENCES SZERZETES (kiszalad)

ÚJSÁGIRÓNŐ (olvas) Mostanában hallottam sok üzekedéstről. Való igaz, szükség van a férfiak nemző erejére. Dögghalál és ellenség apasztotta sorainkat. Üresen állnak a kunyhók. Az asszonyok fohászknak...

ASSZONYOK (bejönnek) Ó, Uram, nem saját kényelmünkre könyörgünk, add, hogy olyan gyermekecskéket szüljünk, mint Bors Jankó.

ÚJSÁGIRÓNŐ (olvas) ... a suttomban mondikált mesék szolgálégyne...

ASSZONYOK ... aki háromnapos szopással kard, eke, asszony után néz. (Kimennek)

JOANNES (hangosan szótogolva ír) Hallám, hogy minap az erdőben a bogycákat, gombákat gyűjtögető asszonyok legényecskéknak mutatták az utat, amit minden ember meg kell hogy járjon a természet gyönyörűségére, s az isteni tisztaság ellenére, ha csak nem fogadott szüzességet, mint jómagam. Egy istenes ember meglátva őket, átkot szórt az üzekedőkre.

ASSZONYOK, LÁNYOK, FÉRFIAK (jönnek, közben szerelmeskednek)

EGY FÉRFI (szét akarja választani őket, szitkozódik) Ördög és pokol! Rút undokságok setét élvezete!

ASSZONYOK, FÉRFIAK (vegyesen) Óh, átkozott test! Zabolán hordozni téged hogy is nem lehet? (Kimennek)

JOANNES (olvas) Kie az igazság? A testé vagy a léleké? Melyiknek szenvedése a pokol? Dühös ebként marcangolja egymást a tett és a gondolat. Oh, irgalmasság Istene, e pokolba is van-e számodra kapu? Engem Isten megoltalmazott e rútságoktól, hogy munkámat végezni tudnám. Nem voltam én soha dühös lánzsarászó, a jóindulatú békességet szerettem, az én prédikáló katedrám soha nem volt nagyobb a saruim talpánál, azért se fel nem kellett lépnem reá, se pengiglen lelépni nem kellett róla... Én istenfélő embernek esmérem magamot, de gyógyító is valék. Magam eszvegyűjtögettem, herbáriumba kötöttem, és sorba-szerbe foglalám a növények ős nevezeteit, csudálatos hatásait, használatit, őrizgetem s hasznosítom e tudásomat a test jobbítására... Ezt nem tudtam még kinyomtatni, mint az énekeket, a Cantionalét.

L. FERENCES SZERZETES (besettenkedik, JOANNES háta mögöl ismét beleolvas az írásba, megbotránkozással silabizálja a betűket) Én bűnök tartom a test elsanyarítását, az egészség betegségbe fordítását.

JOANNES (olvas) A pestis idején tartott nagy körmenetek alatt Isten megnyilatkozott nekem.

L. FERENCES SZERZETES (még nagyobb megbotránkozással, sűrű keresztvetések közepette olvas) Ő sem akarja az egészség megbillentését készakarva. Onnan látom ezt, hogy akik a gennyedőkkel együtt vonultak a körmenetben, s maguk egészségesek valának, harmadnapra megholtak, míg az otthon maradtak közül sokan el nem kapván a dögletes járványt, megmaradtak. Pajzs az egészség, a békességes tűrésnek pajzsa. Keserves volt a belenyugvásuk és keserves az átkozódásuk

JOANNES (olvas) Keserves volt a belenyugvásuk és keserves az átkozódásuk.

L. FERENCES SZERZETES (közben elborzadva, keresztet hányva magára, kioson)

ASSZONYOK, FÉRFIAK (jönnek, jajveszékelnék) Mért pont én?

JOANNES (olvas) Imádkoztam helyettük, mert az ő buzgóságuk megszakadozott a fájdalom kiáltásaitól. A testi kór s a lélek békétlensége a kedves ételeket okádni való keserű epévé változtatta bennök, s a jóízű italokat ganéjszín ürompohárrá.

ASSZONYOK, FÉRFIAK (kimennek)

ÚJSÁGIRÓNŐ (olvas) De mindenkéffőlött a félelem a legnagyobb baj és betegség. Azt nem Isten teremti, hanem mi teremtjük magunknak, s növeljük az égig, mikor Istenhez szólunk róla... (Mintegy kilépve az idézetből) A félelem vírusa bennünk van. (Olvas) 1661 anno tavaszán a Porta hadat indíta ellenünk. A mi kiömlő vérünkbe mártogatják fegyvereiket. Jön velük a kutyafejűek hada is, a tatárok. Én ugyan nem észleltem, hogy kutyafeje lett volna egynek is. Amelyik átöltözött a mű gúnyánkba, olyan volt, mint mű, de toportyántekéntete volt valahánynak, amelyik rablott s égetett. Baj volt az időkbén a mű urainknál. Puhák és tudatlanok valának. Ezek magokat sem tudják védelmezni, nemhogy munköt. Én egyebet nem várok az utolsó eszveomlásnál, ha csak a csuda meg nem ment.

EGY SEBESÜLT EMBER (tántorog be)

JOANNES (olvas) Egy vércsikos orcájú ember menekült klastromunkba

EGY SEBESÜLT EMBER Kézi tusával védekeztünk. Heába! Heába! Mindet levágták. A többit eszvefogdosták. Embervásárra vitték Konstantinápolyba. Rabszolgának adták el a fiamat... S osztán az éhínség! Nagyapót temettük, ki egy galagonyabokor alatt lelte halálát.

ÚJSÁGIRÓNŐ S még a galagonyát nevezik Isten kenyérének!

EGY SEBESÜLT EMBER Boldogtalan vénség. Elkerülvén a tatár vasát, saját atyafainak késébe tántorgott. Isten kenyereét védelmezte, míg háza népe alkalmas kászu után futott, mibe bégyűjthetné. Sokan valának éhesek, és az éhező olyan, mint a fenekedő vad, tépi, marcangolja a másikat. Kóstolgatja immár Isten kenyereét szegény öreg az örökké világító Úrnak asztalánál. (Kimegy)

JOANNES (olvas) Magam egy barlangban töltöttem e vészterhes üdöt. A pogányság rontott, égetett. Hamuvá tették a somlyói templomot és klastromot is, csak az üszkös falak maradtak. De a kegyszobor megmaradt. Szekérre tette a török vezír, úgy akarta elvinni, hogy az övé legyen ez is, de úgy elnehezedett a szobor, hogy tapodtat se tudták húzni hat lóval se. Éjszaka meg visszatért a helyére. Karddal támadtak rá dühükben, de a támadó karja bénán lehanyatlott. A nép Babba Máriának nevezi a somlyói Máriát, azt

mondja, azokból a régi üdökből tudja e nevét, amikor még a kő is lágy volt... A nép tud valamit, amiről egymás között egész nyíltsággal beszélnek, de amit nekem csak utolsó gyónásakor mondott meg egy öszöreg ember. Azt mondja, félek is leírni, hogy a teliholdban megpillanthatod igazi formáját, de itt lakozik ebben a gyönyörűséges szoborban. Vészterhes üdökben sír Babba Mária, az emberek ide zarándokolnak, letörölni a könnyeit. Csodát tett a Szép Szűz Mária, vagy csak üzent? Túlélni és megmaradni! Revivo et survivo! Én itt vagyok!

TÖRÖK KATONA (jön, kezében görbe kard, marcona harcos) Pogányok vagyunk? Lehet! Felégettük a falvakat? Igen! Gyermekeket, asszonyokat kötöttünk össze a hajjuknál fogva? Való igaz! Embervásárra hajtjuk a büszke székelty Konstantinápolyba. Meglehet! De győztünk. Mindig győztünk. (Kimegy)

JOANNES (olvas) Sokan törökké lettek félelmükben. Én mondom, ne hagyd a törökért az anyád tejével szopott nyelvet. Heába is hiszed magadról, hogy tekéletes török lettél, ha már törökül szóllasz, tudni fogja azt mindenki, a török is, és a te elhagyott testvéreid is, hogy mi vagy.

ÚJSÁGIRÓNÓ (olvas) Egy pogány tudományos, akinek a nevét megfelejtem, írja Mitiléna városiakrúl, hogy mely ellenséget meggyőzvé, rabságban és romlott állapotban akartak tartani, nem szenvedték, hogy fiaikat tudományokra oktassák, hanem azt akarták, hogy rosszul, parasztul nevelvén őket, azok szolgálai erkölcsökhöz szokjanak. Így közülük soha tanítómesterek ki nem kerülvén, saját tanítóikban megfogyatkoztak.

JOANNES (olvas) Veszni kell a népnek, ki tanítóikban megfogyatkozik. Gyámoltalan árvaságra jut, kinek egyetlen reménye isten, s ő azzal próbálja meg az árvát, hogy tanítót sem ad néki. Ki vonja ki a keserves rabságból a szolgasorba vetettet, ha senki körül nincsen, aki tekéletes életnek buzgóágára, világ megesmérésére serkentesse?

ÚJSÁGIRÓNÓ (olvas) Való, hogy Thomas Kempis, az ő gyönyörűséges lelki kertecskéjében, megírt könyvében másként beszél. Dicsőíti a szolgát, mikoron azt mondja: aki jobban tud tűrni, nagyobb békességben marad. Az ilyen ember maga ellen diadalmas, világnak ura, Krisztusnak barátja, mennyszágnak örököse. (Feljajdul, kilép az idézetből, majdnem elhajtja a füzetet) Jaj, be szomorú! Ez a tökéletes magány a szolgaságban?!

JOANNES (olvas) Mi az ember, testvérem? Lélek és test? Öröm és bánat és hit és munka? Szó és gondolat? Oly erős és oly igen gyöngye. Isten, ha ránk néz, megszárn munkót. Azt mondják, a test az emberé, a lélek Istené. Én azt mondanám, ha memém, hogy a test az emberé, a lelken pedig azok ketten osztozkodnak.

ÚJSÁGIRÓNÓ (felkiált) Megalázottan, megbélyegzetten tűrni?! És soha nem lázadni?!

JOANNES (nem figyel rá, olvas) Ha érzem majd, hogy a vég közelít, tűzbe vetem ez írást.

STEPHANUS KÁNTOR (bejön) Én, Stephanus kántor jegyzém. Látom, Pater Joannes írásai ezek. Béfűzém és elrejtém a klastrom számadó könyvei közé. Ha Isten úgy akarja, megtalálja valaki, ha nem, akkor elpusztul. Anno a Partua Virgine 1687-ik Jesu 25 Április múlt ki boldogul az böcsületes és boldog emlékezetű Joannes Kájoni Szent Márk napján, írás közben. Talám meg kellett volna égetni ezeket a lapokat. Én nem vevém a lelkekre. Beléolvastam, hol azt írta...

JOANNES (olvas) A minap levelet hoztak idegen földről nekem. Azt kérde a levélíró tőlem: Hogy tudsz élni, olyan messze, ott: a végeken? Válaszolám neki igaz lelkemből: Mitől messze, ha Istenhez közel?!

II. FELVONÁS

1. JELENET

A kormányzó „trónterme”: trónszék, 2 nagy láda – egyikben kerti törpék halomba dobálva, másikon még fedél –, hatalmas vécékagyló, fölötte tartály, hosszú lehúzólánccal. A díszes emelvényen lévő trónszék körül kerti törpék. Soknak fekete szalaggal bekötve a szeme, ragasztószalaggal leragasztva a szája.

KORMÁNYZÓ (a trónszéken ül, majd föláll, sétál a kerti törpék között, egyiket megsimogatja, másikat vigyorogva megfenyíti, rendezgeti őket, van, amelyiket a trón közelébe viszi, másikat messzibbre rugdossa, fölkap egyet, s a ládába hajítja a többi kerti törpe közé, aztán még egyet fölvesz, nyájasan simogatja, majd beledobja a vécékagylóba, és lehúzza a vizet)

CSÁBOS NŐ (bejön, félig-meddig katonaruhába öltözve. Magas állótükröt tol maga előtt, elhelyezi, kimegy)

KORMÁNYZÓ (a kerti törpékkel foglalkozik)

CSÁBOS NŐ (bejön, a tükörhöz hasonló állványon egy nagy, forgatható füzetfélét tol maga előtt, elhelyezi a tükör mellett, várakozik)

KORMÁNYZÓ (végre észreveszi. Tűnődve) Igen-igen! Ki voltam tegnap?

CSÁBOS NŐ (némán vállat von)

KORMÁNYZÓ (ingerülten) Ki voltam tegnap?

CSÁBOS NŐ (némán, félreérthetetlen mozdulattal a derekát ringatja)

KORMÁNYZÓ (nevet) Ez voltam tegnap? Ki legyek ma? (Parancsolón int a füzet felé)

CSÁBOS NŐ (kinyitja a füzetet. Lenin-portré látszik, írja is nagy betűkkel, hogy „Lenin”)

KORMÁNYZÓ Ki legyek ma? Ki legyek ma? (Nézi Lenint)

CSÁBOS NŐ (felemeli a zárt láda tetejét)

KORMÁNYZÓ (belenyúl a ládába, keresgél, Lenin-sapkát vesz ki belőle, a fejére illeszti, nézegeti magát a tükörben. Úgy tűnik, nem tetszik, amit lát, visszadobja a sapkát a ládába) Ki voltam tegnap? Ki legyek ma?

CSÁBOS NŐ (forgatja a füzetet, Nérót látjuk)

KORMÁNYZÓ (nemet int) Ma nem gyűjtogatunk. Vagy mégis?! (Kivesz a ládából egy babérkoszorút, és a fejére illeszti, aztán egy római tógát kanyarít a vállára)

CSÁBOS NŐ (megkönnyebbülve sóhajt, be akarja csukni a füzetet)

KORMÁNYZÓ Állj! Nem tetszik. Nehéz benne járni. Mindig ráléptem erre az izére, s majdnem belebuktam.

CSÁBOS NŐ (forgatja a lapokat: Hitler... Sztálin... Ceaușescu...)

KORMÁNYZÓ Állj! (A ládában kotorász, hajigálja ki a különböző koronákat, turbánokat, kormánypálcákat, zászlókat, egyéb hatalmi

jelvényeket)

CSÁBOS NŐ (gyűjti halomba, majd óvatosan visszarakja a ládába)

KORMÁNYZÓ (dühösen) Ehhez (A Ceaușescu-képre mutat) semmit sem találok. A múltkor is azért kellett mást választanom.

CSÁBOS NŐ és KORMÁNYZÓ (mint gyorsított filmen: mutogatás, ládában keresés, próba, hajigálás, összevisszaság: Marx, Néró, középkori tatár kán, cárok, királyok, Sztálin, Rákosi Mátyás, Ceaușescu...)

KORMÁNYZÓ (dühösen) Állj! Ezt szeretem. (Lemondóan) Ehhez semmit sem találok.

CSÁBOS NŐ (a ládába nyúl, kivesz egy kis magnót, bekapcsolja, felváltva Rákosi és Ceaușescu dörgő, szónokló hangja hallatszik, majd éljenzés és ütemes taps)

KORMÁNYZÓ (gyerekesen ujjong) Nagyon jó! Nagyon jó! Ez az! Tetszik nekem. Ez a taps. (Tapsol. Felváltva utánozza Rákosi és a Ceaușescu hangját. A közönséghez) Na, mi van? Tapsoljanak! (Vár, fülel) Ilyen kevesen tapsolnak? (Fáradtan leül a földre, gyerekes szipakolással) Miért nem tapsol mindenki?

CSÁBOS NŐ (tehetetlenül vállat von)

MIKROFONHANG (hirtelen, harsogva) Hosszan tartó, erős taps! (De semmi, csak csend, majd zavart suttogás hallatszik, újra csend, aztán távoli sikolyok, pattogó vezényszavak, fojtott káromkodás, majd néhány bizonytalan taps, ami fokozatosan ütemes vastapossá erősödik) Hosszan tartó, erős taps!

KORMÁNYZÓ (büszkén kihúzza magát, a trónhoz sétál, közben találmokra, oda sem figyelve felkap egy-egy kerti törpét, és a vécékagylóba hajítja)

CSÁBOS NŐ (szolgálatkészen odarohan, és lehúzza a vizet)

KORMÁNYZÓ (a trónszéken ül, odaadóan hallgatja a vastapsot)

CSÁBOS NŐ (kiviszi az állványokat. Közben)

KATONA I. és KATONA II. (a bekötött szemű ÚJSÁGÍRÓNÓt lökdösi be, egyikük leveszi szeméről a kendőt. Állnak, várnak)

ÚJSÁGÍRÓNÓ (vakmerőn) Jó napot!

KORMÁNYZÓ (meglepett csodálkozással nézi)

ÚJSÁGÍRÓNÓ (bizonytalanul megismétli) Jó napot!

KORMÁNYZÓ (nevet) Ez ki?

KATONA II. Azt mondták, hozzunk médiát, s ezt adták ide.

KORMÁNYZÓ (nevetgélve élvezi a szokatlan helyzetet, lesétál a trónról, lassan az ÚJSÁGÍRÓNÓhoz megy, nyájasan) Hallom, Médiának hívnak?

ÚJSÁGÍRÓNÓ Igaz, hogy régebb, még a járvány előtt...

KORMÁNYZÓ (hisztérikusan kiabál) Megmondtam, hogy erről nem... Hogy merészel?

ÚJSÁGÍRÓNÓ (megpróbál bátor lenni) A nevem nem Média, hanem...

KATONA III. (valami tisztfele, mert hatalmas vállrojtjai vannak, lihegve berohan, még idejében, hogy közbeszóljon) Még nincs neve!

KATONA II. (közben az ÚJSÁGÍRÓNÓ száját leragasztja, szemét újra be akarja kötni)

KORMÁNYZÓ (int, hogy az utóbbi nem szükséges)

KATONA III. (magyaráz) Ugye, közvetlenül az utazás előtt vagy alatt, a régi nevét elvesztette. Sietni kellett az izé, a jár... (Majdnem elszólja magát, rettenetesen megijed, feltalálja magát) jár a baba, jár... a fertőt... igen, garantáltan fertőtlenített, az önfigyelem-lekötő gyakorlatokat is végzi... (Gondterhelten) mi miatt siettünk?... mi miatt?... na, mindegy! (Bizonytalan bátorsággal) ... a költözés miatt, nem volt idő feldolgozni a feladott feladatot (Belebonyolódik a szövegbe, izzad) ... mindenkit külön adminisztrálni, ugye, a helyváltoztatás tilalma miatt, és különben is, itt Kontumulóban mindenki úgyis új életet kezd.

KORMÁNYZÓ Ez elég zavaros! (Megjátszott naivitással) Hogy hívják ezt a helyet, amit kormányzok?

KATONA III. Kormányzó úr viccel... (Hideglelősen kacag)

KORMÁNYZÓ Kerti törpe, törpötte, hogy ezt ki ötlötte-hatolta így ki?! Kicsit nehéz megjegyezni. És ki adta ezt a nevet?

KATONA I. (váratlanul, szinte ő is csodálkozik, hogy beszélni kezdett) Mi együtt. Akkor úgy gondoltuk, hogy...

KORMÁNYZÓ (fenyegetően) Mi együtt?! Úgy gondoltuk, hogy?!

KATONA I. Amikor megérkeztünk, ugye, az első repülővel, mi, az ősfoglalók, honfoglalók, ahogy tetszett akkor viccelődni, akkor kormányzó úr is volt szíves olyan lenni, mint mi. Volt egy biológus vagy mi és ő javasolta, mivelhogy ez a város kiválasztott, de akkor még karantén is, gondoltuk, izé, valaki gondolta, hogy még felütheti fejét itt is a... meg is halt valaki, és... (Elszántan igazat mond) Kontumulo annyi, mint sírhanthall elfedni. (Katonásan menetelni kezd, s közben ismétli) Mi, akik megmenekültünk, szívünk egész melegével és hálájával köszöntjük Kontumulo város kormányzóját, akit mi választottunk meg azokban a vészterhes napokban.

KORMÁNYZÓ Hallgattassák el!

KATONA II. (szolgálatkészen lelövi az egyre kiabáló KATONA I-et, kihurcolja, majd visszafut az előbbi helyére az ÚJSÁGÍRÓNÓ mellé)

KATONA III. (mintha mi sem történt volna) Amikor megérkezik valaki Kontumulóba, akkor új életet kezd. Minek olyan felesleges koloncokat viselni, mint régi név, avult emlékek, üzetlen mesterség... Gondoltam, most szükség esetén úzhatné is.

KORMÁNYZÓ Mit úzzön?

KATONA III. Nem muszáj úznie! Én azt az utasítást kaptam az első tanácsadótól, hogy állítsak elő egy médiaszerű lényt. Erre emlékeztem...

KORMÁNYZÓ (fenyegetően) Emlékeztél?! (Kiabálva) Első Tanácsadó!

CSÁBOS NŐ (bejön egy állvánnyal, amin újabb füzet van. Kinyitja a füzetet, odamegy a KATONA III.-hoz, leragasztja a száját. Vissza a füzethez, forgatja)

KORMÁNYZÓ (olvas) Ősfoglalók. Őstelepések... (Értetlenül) Itt nincs semmi honfoglalás... Érkezés Kontumulóba... év... hónap...

Nevek foglalkozás szerint. Kormányzó... ez én vagyok... itt, ni... megörökítve az utókor számára..., 1. Katona, 2. Katona, 3. Katona, 4.

Katona, 5. Katona... Hány katona? Fárasztó mind felsorolni... Forgass! 1. Tanácsadó. Ez a lap betelt. Forgass!

CSÁBOS NŐ (forgat)

KORMÁNYZÓ Első szállítmány. Érkezés Kontumulóba... év... hónap... csütörtök... nem érdekes. Nevek növényektől, úgymint

Margaréta, Csipkebanya... (Betűz) Csipkebogyó? Na mindegy! Fenyőfa, Kosbor... Bor... bor... kosbor... azt nem isszák?...

Nadrágulya, Maszlag, Iszalag, Lórom, Ebszőlő, Farkasalma, Oroszlánszáj... Ezek nem állatok?

CSÁBOS NŐ (forgat)

KORMÁNYZÓ (olvas) Második szállítmány. Érkezés Kontumulóba... év... hónap... Nevek vadaktól, úgymint: Kígyó, Elefánt, Oroszlán... megint oroszlán, az előbb szája volt, most mije?... Nem érdekes. Tovább!

CSÁBOS NŐ (forgat)

KORMÁNYZÓ Harmadik szállítmány. Érkezés Kontumulóba... év... hónap... Nevek. Madaraktól: Fecske, Veréb, Sas, Lille, Pille, Pacsirta... Főmadár, Almadár... Jómadár... Palimadár. Tovább!

CSÁBOS NŐ (forgat)

KORMÁNYZÓ Érkezés Kontumulóba... év... hónap... nap... Név. Tömeg. Tömeg? Ez mi?

CSÁBOS NŐ A negyedik szállítmány

KORMÁNYZÓ Tömeg. Nagyszerű név. Tovább nem is kell cifrázni! Ez így kitűnő! Ebbe mindenki beletartozik, nemde? A többiektől is el kell venni az ilyen kosbort meg oroszlánt. Legyen egyenlőség! Nem igaz?! (Többször is megismétli) Legyen egyenlőség! Nem igaz?! Remek! Kitűnő! (Az ÚJSÁGÍRÓNÓhoz megy) Hogy hívnak?

CSÁBOS NŐ (megvizsgálja a ragasztószalagot az ÚJSÁGÍRÓNÓ száján)

ÚJSÁGÍRÓNÓ (hallgat)

KORMÁNYZÓ Hogy hívnak?

Csend

KORMÁNYZÓ Megnémult? Mindenki megnémult?

Csend, sötét

MIKROFONHANG Kontumulo kormányzója sajtóértekezletet tartott, melyen közölte, hogy vasárnap mindnyájan megélhetjük (Viccelődve megkockáztatja) ... megérhetjük az Egyetemes Vidámság Napját. A sajtótájékoztatón részt vett a tudósítónk, a neves és igen tehetséges újságíró, ki Média-Tömeg néven jegyzi riportjait.

ÚJSÁGÍRÓNÓ (hangja a mikrofonban, megismétli azt a három mondatocskát, amit az imént a KORMÁNYZÓnak mondott) Jó napot!

Jó napot! A nevem nem Média, hanem...

MIKROFONHANG (lelkesen) ... Tömeg. A sajtótájékoztatót hosszan tartó, erős taps kísérte.

Hosszan tartó, erős, ütemes taps

2. JELENET

Az ÚJSÁGÍRÓNÓ lakása

ÚJSÁGÍRÓNÓ (érkezik, kezében nagy szákos, de látszik, hogy a táska könnyű, alig van benne valami. Leül, a lábát masszírozza, fáradt, aztán belenyúl a szákosba, kivesz valamit, két kezében fogja, becézetgi) Kis madaram! Félteél ott, a táska sötétjében? Kicsi madár!... Kicsi madár... (Énekelni kezd)

Kicsi madár, jaj, de fenn jársz,
Mi az oka, alább nem szállsz?
Alább jőnék, de nem merek,
Mert én senkit nem ismerek.

Kicsi madár, hogy tudsz élni,
Mikor nem is tudsz beszélni?
Nem beszélek, nem is szólok,
Bánatimban csak hallgatok.

(Elővesz fél kézzel a szákosból egy kalitkát, az asztalra teszi, kinyitja az ajtaját, majd bele akarja tenni a madarat, de hirtelen meggondolja magát, a szájához emeli, akkor látjuk, hogy egy cserépmadár, olyan közismert korondi zöld cserépféle, amit fűjni lehet, sípoló hangot ad. Sípol és sípol vele, míg teljesen kifulladásig. Beleteszi a kalitkába a cserépmadarat, és rázárja az ajtót, mintha csak igazi madár lenne, ami elrepülhetne. Apró, szinte miniatűr csomagocskákat vesz elő a szákosból, az asztalra helyezi őket, közben mindvégig a cserépmadárhoz beszél) Azt hittem, annyi sorban állás után adnak legalább egy hónapra való, de nem... Kenyér...ke, szalonná...cska, tea...cska, (Megzörget egy porleves-tasakot) leves...ke... Használati utasítás: végy egy csésze vizet, tedd föni, amikor a víz zubogni kezd, tedd bele a tasak tartalmát, keverd jól el, majd fedd le, és 5–15 percig hagyd így. Ezután fogyasztható. Hideg vízben is feloldható, de akkor legalább három órányit kell pihentesd... (Gúnyosan) Az én nevem Média-Tömeg! Használati utasítás: végy egy ragasztószalagot... (Suttogva, mintha valaki meghallaná) Apollóniának hívnak. Ha ezt is elfelejtem, akkor mindennek vége. Írtam a járványról. Egy interjúalanyom egyszer azt mondta: a jeges istennyila csapjon bele ebbe a vírusba. Hogy lehet jeges az istennyila, kérdeztem nevetve. És a vírus bennünk van. Belénk csap a... Felháborodott. Jobb is lenne! Hát a jégesőt hozó villám vajon nem jeges? Nemrég én is éreztem ezt a jegességet. (Tesz-vesz, rendezgeti a csomagocskákat, dúdol) Kicsi madár, jaj de fenn jársz... (Ruhája alól előveszi a derekára kötözött fűzetet. A cserépmadárhoz beszél) Joannes keze írását mindig magamnál tartom. Nem merem itt hagyni őrizetlenül. Varrtam egy kis tasakot neki: s övvel a derekamra kötöttem. Valaki egyszer odanyúlt, nem a fűzetet kereste, hanem... de én úgy ütöttem, mint a villám. Furcsa, ugye, hogy még mindig így őrzöm, mert az emberek itt nem ragaszkodnak a tárgyakhoz. Ha tárgyakat kezdesz gyűjteni, lassan otthont is akarsz, ahol rendezgetheted ezeket. Átmeneti állapot, suttogják, és mindent elhajigálnak. Téged is az utcán találtak. Valaki elveszített, vagy elhajított. Vajon keresni fognak? (Dúdol) Kicsi madár, jaj de fenn jársz...

DOKI (kopogtat az ajtón, bejön)

ÚJSÁGÍRÓNÓ (közben gyorsan betakarja a kalitkát)

DOKI Megtaláltak.

ÚJSÁGÍRÓNÓ Nem is voltam elveszve. Én mindig tudtam, hogy hol vagyok.

DOKI (gúnyos éllel) Valóban?! Szóval itt, Kontumulóban!

ÚJSÁGÍRÓNÓ Sirhant... Sírdombbal elfed. Tudom, hogy ezt jelenti a város neve. Akkor mi, akik itt élünk... élünk egyáltalán?... Meg kell

magyaráznunk, különben...

DOKI Megmagyarázni? Mit?

ÚJSÁGIRÓNÓ A világot. A világunkat. Megmagyarázni. Valami csoda kellene!

DOKI (leül, beles a kalitkát takaró kendő alá) Lehet, hogy a csoda éppen csak annyi, amennyit keresünk.

ÚJSÁGIRÓNÓ (bizonytalanul) Amennyit találunk.

DOKI Nem muszáj megtalálni, keresni kell!

ÚJSÁGIRÓNÓ Nem csodára van szükségem, hanem magyarázatra.

DOKI Ha nem tudod megmagyarázni a világot, az nem a te hibád. A világ válságának tükre.

ÚJSÁGIRÓNÓ Neked mennyire sikerül?

DOKI Micsoda?

ÚJSÁGIRÓNÓ Hát a magyarázat!

DOKI (cinikusan) Biológiaiag többnyire megtaláljuk.

ÚJSÁGIRÓNÓ A természet ereje! Gyámoltalan életfilozófusok első reménysége és utolsó menedéke!

DOKI A túlélők legfontosabb kötelessége egyelőre maga a biológiai lét, annak biztosítása.

ÚJSÁGIRÓNÓ De te... nem is vagy igazi túlélő. Csak amolyan önkéntes. Csatlakoztál hozzánk. Vállaltál minket. Maradhattál volna a városban, kutatni a vírust.

DOKI Ó, ez akkortájt dajkamese volt. Dajkamese, hogy higgyük azt, valakik visszavárnak bennünket oda. Könnyebben megyünk el, ha tudjuk, hogy visszavárnak minket. (Titkot mond) A városban senki sem maradt. Egyébként is! Mit kutassak a vírusról?! Tudom, hogy mi az!

ÚJSÁGIRÓNÓ (az újságíró mohó érdeklődésével) Akkor mondd meg! Vagy ne is! Készítek veled egy interjút, abban elmondhatod.

Közzétesszük a rádióban. (Öngúnyval) Elvégre én vagyok a hivatalos Média-Tömeg. Ugye, milyen szép név? Tetszik neked?

(Bizonytalanul) Van itt egyáltalán újság, rádió? Vagy csak mikrofonhang van... Csinálhatnánk egy újságot. Itt vannak ezek a csomagolópapírok, még szerzünk íyet, teleírjuk és osztogatjuk. Ideje mindenkinek megtudnia...

DOKI (gúnyosan) ... hogy a félelem vírusa bennünk él. Azt gondold, kiirtották? Egyszerűen átvettek ezzel a vesztéggárral. Elhoztak otthonról, hogy fölerősítsék bennünk a vírust. Szerintem jól tették, akik tették. Jobb megszokni a félelmet, mint attól félni és belebolondulni, hogy képtelenek vagyunk megszokni. Otthon az ember képtelen megszokni a félelmet. De ha egyszer új életet kezd...

ÚJSÁGIRÓNÓ Nyakatekert gondolat. Az ellenkezője is igaz lehet.

DOKI Lényegtelen, hogy mi az igazság. Most annak van igaza, aki jobb magyarázatot talál a félelemre.

ÚJSÁGIRÓNÓ Nem mindegy, hogy hol félünk. Hogy hol nem tudjuk megszokni. Hogy hol szokjuk meg.

DOKI (ironikusan) Szerinted a félelem földrajzilag meghatározott? Azt gondold, hogy otthon könnyebb félni is? Ugye, ezt gondold? Azt hiszed, otthon biztosabb ellene a gyógymód?

ÚJSÁGIRÓNÓ Nem biztosabb, csak más! Az otthon kapaszkodókat nyújt, ha el akarsz esni: egy fát, amire gyerekkorodban felmáztál, egy templomkilincset, ami őrizi ükapád keze nyomát. Még az üvöltő farkas is csak annak utóda, mit ősapád verembe csalt az erdőben, a te... a mi erdőnkben.

DOKI (hirtelen nagyon hivatalos hangra vált, kérdez és úgy tesz, mintha jegyzetelne, és mintha választ is kapna a kérdéseire) Jó napot! Az Egészségellenőrző Bizottságtól jövök. Kötelező egészségellenőrzés, hivatalos cselekvés.

ÚJSÁGIRÓNÓ (közben egy ideig dermedten hallgat, majd a kalitkáról lekapja a terítőt, kiveszi a cserépmadarat, a tenyerében melengeti, és énekel neki)

Kicsi madár, hogy tudsz élni,

Mikor nem is tudsz beszélni?

Nem beszélek, nem is szólok,

Bánatimban csak hallgatok.

DOKI Egészségellenőrző, hivatalos cselekvés. Öltse ki a nyelvét! Így! Nagyon jó! Fáj a torka, hasa, nyaka, háta, melle, lába, keze, széklete és vizelete... minden rendes, egészséges. Nyilvántartásba vesszük, minden szavát följegyezzük, összegezzük, elemezzük, értékeljük, egészséges, most felírjuk...

MIKROFONHANG Önfgyelem-lekötő gyakorlat órája. (Kántálva) Önfgyelemem! Én önfgyelemem! Ne kalandozz égen-földön! Felkelek

én ágyamból, minden testi koporsómból, vizet iszom, felöltözöm, amit adtak, megköszönöm, Kontumulo az otthonom, hálás vagyok

kormányzóknak... Tessék velem mondani! Önfgyelemem! Én önfgyelemem! Ne kalandozz égen-földön! Önfgyelemem! Én önfgyelemem!

A vidám újjászületés korát élem... Tessék velem mondani! A vidám újjászületés korát élem...

ÚJSÁGIRÓNÓ (suttogva) Nem akarok vidám újjászületést. Jogom van a saját szomorúságomhoz. Egyéni bánatfalat akarok építeni!

DOKI (ismét emberi, mint aki befejezte a hivatalos feladatát, és kiléphet e szerepből. Megértéssel, együttérzéssel) Silány falacsát, amire senki sem figyel. Pedig van megfigyelő bőven. De ők sem látnak mindent. És nem is jelentenek mindent, amit látnak.

(Bizalmasan) Mostanában, ha behunyor a szemem, mindenfélét látok. Vakon látok. Érted? (Lemondóan) Ez is egy silány falacska.

ÚJSÁGIRÓNÓ (beteszi a cserépmadarat a kalitkába, a kendővel, ami imént a kalitkán volt, beköti a doki szemét)

DOKI (kis idő múlva) Látok. Megint látok

ÚJSÁGIRÓNÓ (kikapja a kalitkából a cserépmadarat, sípol, menetel)

ÚJSÁGIRÓNÓ, DOKI (kiszámolós gyermekjátékot, bujocskát játszanak)

ÚJSÁGIRÓNÓ (közben kiszámoló gyermekversikét mondikál) Egy, kettő, három, húsz... (Sípol) szórakatémusz, járok, kelek, megfigyelek (Sípol) aki bújt, bújt, aki nem, nem, kit érdekel, ki kit figyel, én magamat önfgyelem.

DOKI ... én magamat önfgyelem. Látok.

ÚJSÁGIRÓNÓ és DOKI (sípészóra menetelnek, játékosan feleselnek egymásnak)

ÚJSÁGIRÓNÓ Mit látsz? Álmodol látsz?

DOKI Álom s esős idő. Ne aludjál s nem álmodsz.

ÚJSÁGIRÓNÓ Aludj, aludj, s álmodjál.

DOKI Van valaki ébren?

ÚJSÁGIRÓNÓ Senki sincsen ébren... (Suttogva) Van valaki ébren. Egy szemnek egy óra, két szemnek két óra, vak ne aludjék.

DOKI (ásít) Álom s esős idő. Ne aludjál s nem álmodsz.

3. JELENET

Tér, utcarészlet Kontumulóban, mint a 2. jelenetben, annyi a különbség, hogy a repülőgép följáróját benőtték a hatalmas erdei pajzsikák, más növények: vadrózsabokrok, fenyők. Egy kis bódé ablakát nyitják fel nagy zajjal.

ÚJSÁGIRÓNŐ és DOKI (jönnek)

ÚJSÁGIRÓNŐ (a kiszámoló gyermekversikét mondikálja, sípol) Egy, kettő, három, húsz... (Sípol) szórakatémusz... (Sípol) járok, kelek, megfigyelek... (Sípol) aki bújt, bújt, aki nem, nem, kit érdekel, ki kit figyel, én magamat önfigyelem. (A bekötött szemű DOKI körülötte táncol, „nézelődik”, mint aki lát, mint valami érdeklődő turista)

DOKI Látok. Látok. Látom a Hegyet. Keresztalják vonulnak a Hegyen. Hegyre fel, hegyről le. Ezüsthagú csengettyűk szólnak. Az emberek imádkoznak és énekelnek. Őt is látom.

ÚJSÁGIRÓNŐ Kit?

DOKI (letépi a kötést a szeméről) Nem láthatom. Nem. Őt nem! Miket beszélek? Meghalt a járvány alatt. Babba Mária nem tudott csodát tenni önmagával. Elpusztult.

ÚJSÁGIRÓNŐ Nincs már a Holdban sem? A teliholdban? Elköltözött onnan?

DOKI (ingerülten) Mondom, hogy meghalt. A halottak sehol sincsenek. A Holdban sem.

BOHÓCOK (jönnek közben, mintha valami aratási ünnepség, új kenyér ünnepe volna, úgy tesznek, mintha roskadoznának a sok étel, ital súlya alatt, leülnek, mulatoznak, de közben kiderül, hogy az ételek papírmáséból vannak, ehetetlenek, az italos üvegek meg üresek, nincs mit inni)

ÚJSÁGIRÓNŐ Elkapta a kórt?

DOKI (még ingerültebben, türelmetlenül) Miféle kórt? A járvány alatt halt meg, nem a járvány miatt.

ÚJSÁGIRÓNŐ (megéri) Miattunk halt meg. Miattunk, akik hittünk a járványban és féltünk tőle. Ott hagytuk. Magunkkal kellett volna hoznunk. Szétfűrészelnünk apró darabokra, hiszen csak fából van. Nem lett volna nehéz szétfűrészelni apró darabokra, elosztani mindenki batyujába, itt meg összeraknunk. Ott maradt, ott hagytuk őt magányosan. Kihez szóljon? Kiért sirjon, könnyezzen? Kiért, kinek tegyen immár csodát?! (Sziszegő csángó nyelvjárásban, éneklő hangsúllyal)

Nagy madarat láték nagy bánatba,
Magosz fenyűfának tetejébe,
Úgy szól, úgy szól, úgy keszereg,
Fejit földbe csökkesztette,
Magát holtté eresztette.

Oda mene kisz görlice, kérdi
Mit szírsz, mit szírsz, te nagy madár,
Hogyne szírsz, kisz görlice,
Ha egyszer társam elvesztettem.
Ne szírsz, ne szírsz, te nagy madár,
Társad helyett társad leszek.
Nem kell nekem szenki társza,
Szenki társza, szenki átka.
Erdőt, mezőt esszejártam,
Csontját-bontját esszegyüttem,
Kápolnába rakogattam,
Tullujával megfedtettem,
Vérivel megfeszitettem.

TÖMEG (jön. Az emberek sorba rendeződnek a bódé előtt, a napi adagjukat várják. Az ablakon át adogatják ki nekik a csomagocskákat. Tülekedés, düh, sopánkodás, panasz, gúny vegyesen)

BOHÓCOK (közben gúnyolják őket, úgy tesznek, mintha mohón falnának, pezsgőt bontanának ünnepi vacsorához)

TÖMEG (egy-egy hang kiválik az általános morajból, a sorban álló emberek közül)

BOHÓCOK (eljátsszák, mintegy parodizálják a látottakat és mondottakat)

HANG Látszat volt. Elhitették velünk, de csak látszat volt.

HANG Olyan, mint amikor a bekötött szemű hunyót forgatják körbe-körbe, míg elszédül és elveszíti az irányérzékét.

HANG A hatósági összeírások szerint járvány volt. Valójában, lehet, hogy...

HANG Meghaltak emberek.

HANG Emberek! Mi gerjesztettük a járványt. Saját magunkban.

HANG El vagyunk zárva a világtól. Nem tennének velünk ilyent, ha nem lennénk veszélyesek az emberiség többi részére.

HANG (tiltakozva) Nem vagyunk elzárva. Nem is akarunk elmenni innen. Jó itt nekünk. Enni adnak.

HANG (gúnyosan) Vízet iszom, felöltözöm, amit adtak megköszönöm. (Többen is bekapcsolódnak a szövegbe, ki ironikus pátósszal, ki meggyőződéssel) Kontumulo az otthonom, hálás vagyok kormányzónak. (Kórusban) ... egy a vége minden szónak.

HANG (előbb félénken, majd egyre vakmerőbben) Jártatok a Hegyen? A csúcstről látható jelei vannak, hogy el vagyunk zárva a világtól.

HANG (gúnyos) Azt hiszed, újat mondasz ezzel?

HANG Soroljad a látható jegyeket!

HANG Égig erő betonkerítés van a város körül.

HANG Ó, persze, a kontumulói kínai fal.

HANG (bátor) Én is jártam a Hegyen. Nem látni onnan semmiféle falat. A Hegy túlsó oldalán, a Hegy lábánál kopárra döngölt földsáv van, közepén egy jól látható vastag, fehér vonal. A vonal a földre van festve, nincs a szemhatáron semmiféle akadály, egyszerűen át lehet sétálni rajta.

HANG Próbáljuk meg!

HANG Ki merészeli? Ki olyan bátor?

HANG (óvatos) Biztosan sikerül valakinek átsétálni. Ha másnak sikerül, akkor majd én is megyek.

BOHÓCOK (képzeletbeli vonalat húznak, át akarnak sétálni, ugrani rajta, de sikertelenül. Láthatatlan, de kemény akadályba ütköznek)
MIKROFONHANG Önfigyelem-lekötő gyakorlat órája. (Kántálva) Önfigyelmem! Én önfigyelmem! Ne kalandozz égen-földön! Felkelek én ágyamból, minden testi koporsómból, vizet iszom, felöltözöm, amit adtak, megköszönöm, Kontumulo az otthonom, hálás vagyok kormányzónak...

TÖMEG (engedelmesen ismétli) Önfigyelmem! Én önfigyelmem! Ne kalandozz égen-földön! Felkelek én ágyamból, minden testi koporsómból, vizet iszom, felöltözöm, amit adtak, megköszönöm, Kontumulo az otthonom, hálás vagyok kormányzónak...

MIKROFONHANG Készüljete az Egyetemes Vidámság Napjára!

Csend. Az emberek dermedten néznek egymásra.

HANG (felzokog)

HANG (dühös) Vidámság napja! Inkább az Örülteké.

HANG (vigasztaló, viccesre fordító) Vigasztalódj! Az örültek többnyire vidámak.

Egyetemes, nem a tiéd. Az egyének olykor semmi köze az egyetemeshez.

HANG Amikor egyetemeset emlegetnek, csak arra jó, hogy elfelejtsd az egyéniségedet.

HANG (keserű) Egyéniség?! Van, lehet itt még valakinek egyénisége?

KATONA (valahonnan megjelenik) Hát például neked lehet egyéniséged, ha ilyesmit mersz kérdezni! (Lelővi)

SAS (kiválik a BOHÓCOK közül, ÚJSÁGÍRÓNŐT és DOKI-t gyorsan kézen fogja, és maga után húzza őket, DOKI vonakodik elmenni, hiszen sebesült van, segíteni akar. Végül is mindhárman kiszaladnak)

KATONÁK (menetelve, zárt sorban érkeznek. Körülfogják a TÖMEGET)

Sötét. Lövöldözés, sikoltozás. Csend.

4. JELENET

Ugyanaz a szín. Az utca most üres, a szél fűtül és szemetet hord.

KATONÁK (díszes hordszéken a KORMÁNYZÓT és CSÁBOS NŐT hozzák. Megállnak, leteszik a hordszéket. Távolabb mennek, de nem nagyon, őrző-védő állásba helyezkednek)

CSÁBOS NŐ (tükröt vesz elő a kis kézitáskájából, bohócarcúnak sminkeli magát. Az előbbi jelenetekben majdnem néma volt, most megállás nélkül fecseg) Jó, hogy megszabadultunk a lázadóktól, kémeektől és hasonlóktól. Tudod? Már azt hittem, hogy mindenki emlékezni kezd. Tudod? A Hegyről is beszéltek, és ez alkalommal teljesen nyíltan. Tudod, mi történik itt? Mert valami történik, tudod, az tagadhatatlan. No, de mi megállítjuk, nem igaz?! Emlékezni? Tudod? Még

az elején megegyeztünk, hogy ilyen szavakat, mint járvány, emlékezés, nem használunk.

KORMÁNYZÓ (tiltakozó mozdulatot tesz)

CSÁBOS NŐ Tudod? Nem is tudom, honnan veszem én is?!

KORMÁNYZÓ (mintha segíteni akarna) Hát tőlük, a megfigyeltektől.

CSÁBOS NŐ Az emlékezők emlékeztetnek engem is. Ismét tennünk kell! Lépnünk ebben az ügyben. És nem akárhogy, hanem hi-va-ta-lo-san! Még a gondolatát is kitörüljük az emberek fejéből. Mire lenne jó? Csak veszélyeztetné a nyugalmat. A túlélés nyugalmat.

Nem igaz? Igaz! Persze hogy igaz! Csak a városlakók érdekében történhet minden. Mi ismerjük a városlakók érdekeit. Tudjuk, hogy mi a legjobb a számukra. (Szégyenlőst játszva) Tulajdonképpen mi mindannyian hivatalos túlélők vagyunk. Egyformán kell gondolkoznunk, nem igaz?! Nem igaz?! (Saját magával vitázva) Mintha lennének nem hivatalos túlélők is?! Vannak? Tudod? Badarság, nem igaz? Nem hivatalosak, akiknek sikerült elvegyülniük a tömegben. Barlangokban, föld alatti odúkban bujkálniuk. Esetleg a Hegyen? Léteznek ilyenek? (KORMÁNYZÓHOZ) De most őszintén! Léteznek ilyenek? A Hegyen? Magunk között vagyunk. Beszélhetünk. Vagy minket is megfigyelnek? De hát mi rendeljük el a megfigyelést, akkor minket nem figyelhetnek. S ha igen, akkor is!... mi értékeljük ki az eredményeket...

KORMÁNYZÓ Nincsenek is barlangok és föld alatti odúk. Ez Kontumulo város, már nem emlékszel? (Kiszáll a hordszékéből, körbesétál, megtapogatja az épületek falait, mintha saját magát is meg akarná győzni)

CSÁBOS NŐ Arra emlékszem, hogy egyszer utaztam tevé... (Tűnődve) ... vagy csak a cirkuszban ültem teveháton? Álom volt? Most is álom? Fizetni kellett, és akkor öt percig ültél a tevé hátán, le is fényképeztek, tudod, és ha fizettél, neked adták a fényképet.

Mindegy! Én úgy akarok emlékezni rá, hogy a sivatagban utaztam tevé.

KORMÁNYZÓ Teve? Honnan jut eszedbe? Itt nincs tevé!

CSÁBOS NŐ És cirkusz? Vannak bohócok. Akkor lehetnek tevék is. Mindegy! Már tudom, hogy miért jutott eszembe, tudod, mert az volt ilyen hinta-palinta, mint ez a szék. Mit gondolsz, voltam cirkuszban a régi életemben? Jó, jó, nem szabad emlegetni, de most magunk között vagyunk, tudod. A sivatag volt a valóság, a cirkusz az álom? Vagy mégis fordítva történt. A cirkusz volt a valóság, a sivatag az álom. Tudod?

KORMÁNYZÓ (gúnyosan ráförmed) Tudom. Tudod? Tudom. Most is cirkuszban vagy! Legalábbis ezt a benyomást teszed rám.

Véletlenül nem emlékszel arra is, hogy ki vagyok ma?

CSÁBOS NŐ (egy szuszra sorolja) Néró, Fáraó, Lenin, Sztálin, Marx, Engels, bányamunkás, tengerész, Batu kán, Rákosi, Ceaușescu PCR...

Mikor idáig ér

MIKROFONHANG (hirtelen, harsogva) Hosszan tartó, erős taps! (De semmi, a taps nem harsan fel, csak csend, zavart suttogás, csend, távoli sikolyok, pattogó vezényszavak, fojtott káromkodás, majd néhány bizonytalan taps, ami fokozatosan aztán mégis ütemes vastapssá erősödik) Hosszan tartó, erős taps!

KORMÁNYZÓ Ez igen! Ez a kedvencem! Ilyenkor érzem, mennyire szeretem magam.

CSÁBOS NŐ (közben bohócnak öltözik) Egy kicsit körülnézek a városban. (Kedvesen csacsog) Teljesen hatása alá kerültem a hírszerzés és a hírhordás örömének. Tudod? Ismeretlen emberekkel bújok össze sötét kapualjakban egy-egy félmondatra, azt hiszik, megtudnak valamit tőlem.

KORMÁNYZÓ És megtudnak?

CSÁBOS NŐ (nevet) Ó, igen. Pl. hogy közeledik az Egyetemes Vidámság Napja, de ezt olyan jelentőségteljesen mondom, hogy a következő kapualjban már azt mondják: hallottátok, közeledik az Egyetemes Vidámság Napja, akkor fog történni valami.

KORMÁNYZÓ Te lázadást szítasz.

CSÁBOS NŐ Kell valamit szítanom, hogy aztán te leverd. És akkor majd te kapod a jól megérdemelt tapsot.

MIKROFONHANG (ütemes vastaps)

KORMÁNYZÓ (nosztalgiazva) Tudod, melyik pillanatra emlékszem a legszívesebben? ... Amikor megérkeztünk a repülővel, valamennyien meztelenek voltatok és ijedtek, én nem, vagyis én is meztelen voltam, de nem ijedt, én rögtön kiváltam a tömegeből, megtaláltam a ruhás ládát, magamra vettem a... a... (Nem emlékszik, hogy kinek) a ruháját, s azt is kitaláltam, hogy ha felállok erre a ládára, akkor hirtelen mindenkinél magasabb leszek, kiválok a tömegeből. Látták, hogy a tömegeből „kiváló” vagyok, s már emelvényem is van, gyorsan kineveztek kormányzónak. Hípp-hípp-hurrá!

CSÁBOS NŐ És az emelvényről engem is megláttál, megtaláltál...

KORMÁNYZÓ Nagy hatással volt rám a meztelenséged. Hirtelen döntenem kellett: hogyan tovább; meztelenül vagy felöltözve, sőt továbbmegyek, bekötött szemmel, s akkor lehetett volna mindenki meztelen, úgysem látta volna a másikat.

CSÁBOS NŐ Nem lehetett volna ránk hagyni a döntést? Ki hogyan akarja? Hiszen végül is nem arról van szó, hogy felöltözve vagy meztelenül, hanem hogy milyen meztelenül. Hirtelen kétfajta meztelenség lett a téren: a szabadon választott és a kényszerített.

KORMÁNYZÓ Nem! Nem! Perceken belül mindenki felöltözött. Akkor még óriási volt a választék. A ruha nagyon fontos kellék. Ezért először az egyenruhákat osztottam ki. Így támadtak föl a katonák, majd a bohócok, akik amolyan köztes lények lettek a katonák és az emberek között. Az őstelepéseknek tehát három társadalmi rétege van: (Sorolja) én, a katonák és a bohócok. Mindenki más jövevény a városban... (Gyámoltalanul) Mit mondtunk, ki vagyok ma?

MIKROFONHANG (ütemes vastaps, aztán zavaros hangok, tömegmoraj, hajókürt hangja után) Nem hivatalos túlélő a láthatáron!

(Ismétli) Nem hivatalos túlélő a láthatáron!

KORMÁNYZÓ és CSÁBOS NŐ (gyorsan beül a hordszékbe)

KATONÁK (odaszaladnak, indulásra készen fogják a rudakat, csak parancsra várnak)

KATONÁK, TÖMEG (jönnek, hosszú botokkal belökdösnek egy ápolatlan embert, aki zavartan áll. Valaki egy pálca végére tűzött kenyérkaréjt ad neki. Az ember mohón majszolni kezdi)

ÚJSÁGÍRÓNŐ (is ott van a TÖMEGben, rejtőzködik, de nem nagyon)

HANG (irigy) A heti adagomat eszi ez meg.

NEM HIVATALOS TÚLÉLŐ (miközben mohón fal, nyel, egy rúdon kancsót nyújtanak neki, iszik belőle) Ne féljetez tőlem! Bennem nincs vírus.

KORMÁNYZÓ Ki vagy? És mi a neved?

CSÁBOS NŐ (KORMÁNYZÓhoz halkán) Nincs neve. Itt csak annak van neve, akinek mi adunk.

KORMÁNYZÓ (CSÁBOS NŐhöz halkán) Igaz! Igaz! ... Azt megkérdezhetem, hogy mivel foglalkozik, hol él, ilyesmi...?

CSÁBOS NŐ (halkán) Hát éppen ez az! Nem is szabadna élnie az ilyennek! Mind egyformák vagyunk. Hivatalos túlélők. Már nem emlékszel? Ez a legfontosabb szabály.

KORMÁNYZÓ (hangosan) Na, jó! Lássuk csak! Növény, madár, vad, háziállat... minden hely betelt.

CSÁBOS NŐ (halkán) A Tömegben még van hely. Ott az embereknek nincs külön nevük.

KORMÁNYZÓ Na mindegy! Majd úgy szólítunk, hogy ember.

TÖMEG (tiltakozó moraj)

HANG Nem igazságos!

HANG Mi is emberek vagyunk.

KORMÁNYZÓ (kiabál) Emberek, igen. De ti a Tömeghez tartoztok. Ő ezzel szemben csak egy ember. Azért ember, mert nincs neve, és a tömeghez sem tartozik.

TÖMEG (izgatott ellenkezés)

HANG Minden embernek van neve!

HANG Ha nincs neve, akkor nem ember!

HANG Nem szólíthatod embernek, ez kivételezés!

KATONÁK (keresni kezdik a beszélőket, de nem találják, a TÖMEG elfedi, védelmezi őket)

KORMÁNYZÓ (kedélyes csodálkozással) Hogy mit kell ezen annyit vitatkozni!

NEM HIVATALOS TÚLÉLŐ Valóban, kár vitatkozni rajta. Az én nevem.

CSÁBOS NŐ (leszáll a hordszékről, beköti NEM HIVATALOS TÚLÉLŐ száját) Na, így már mindjárt jobb. (Jelekkal kérdi a KORMÁNYZÓtól, hogy ő beszélhet-e)

KORMÁNYZÓ (kegyesen beleegyeznek)

CSÁBOS NŐ Az őszinteség órája. Most van. Hallgassátok! Majd választunk neki is egy gyönyörűségesen szép nevet. Ő az az ember, akiről már napok óta suttognak Kontumulóban. Tudjuk, hogy mi történik, előttünk nincsenek titkok a városban. Akik elég vakmerők voltak, hogy engedély nélkül a Hegyre menjenek, sőt megpróbálkoztak távolabb is elkalandozni a Hegy túlsó oldalán, azok sajnos találkozhattak vele. Nem tudom, miért majszolta olyan étvággal azt a kenyeret...

TÖMEG (többen előrefurakodnak, kiabálnak)

HANG Az én heti adagomat.

HANG Az enyémet.

HANG Az enyémet!

CSÁBOS NŐ Adjátok be a kéréseketek, egy őszinteségi nyilatkozatot csatolva hozzá, a kormányzói hivatalba. Ha igazolást nyer, amit állítottatok, kárpótlást kaptok. Ám nem nyer igazolást, mert tudjuk, hogy Sas volt az, aki hónapok óta eteti a Hegyen. (KATONÁKhoz)

Keressétek meg és hozzátok ide!

HANG De hát honnan volt annyi étele, hogy mással is meg tudta osztani?

HANG Lopta?

HANG Nekem miért nem szólt, hol lehet hozzájutni?

KATONÁK Lőjük le közben?

CSÁBOS NŐ (legyint) Nem szükséges! Majd a vesszőfutás végez velem! Ő lesz a Vidámkirály, és... (Nyújtja a nyakát, keres valakit a tömegben, megpillantja az ÚJSÁGÍRÓNŐT, odamegy, és a kör közepére vezeti) És ő a Vidámkirályné. (Fülébe suttogva) És a füzetteddel együtt majd... (További szavai elvesznek az éljenzésben)

KATONÁK (NEM HIVATALOS TÚLÉLŐre mutatnak) És ezzel mi legyen?

CSÁBOS NŐ Semmi. Az égvilágon semmi! Vagyis csak annyi, hogy hivatalosan bolondnak nyilvánítjuk. Majd kap az irodától egy igazolást erről. (Megbököszi a KORMÁNYZÓT, hogy beszéljen)

CSÁBOS NŐ (mondja)

KORMÁNYZÓ (utánna ismétli, egy idő után egybeolvad a hangjuk) Emberek! Ezt az embert hivatalosan bolonddá nyilvánítjuk. Ha nem is ez a neve, azért így emlegethetjük, ha kedvünk szottyán róla beszélni. Ő jobb, ha hallgat, hogy ne higgyük még bolondabbnak.

Természetesen egyetlen szavát sem kell elhinni. Megparancsoljuk, hogy ő maga se higgye el egyetlen szavát se. Szájkendőjét csak evés és ivás alkalmával veheti le. Ne cselekedj a bolondnak természete szerint, hogy ne légy őhöz hasonló! Na, most mindenki!

MIKROFONHANG Önfigyelem-lekötő gyakorlat. Ne cselekedj a bolondnak természete szerint, hogy ne légy őhöz hasonló!

CSÁBOS NŐ (közben visszaül a hordszékre, int a KATONÁKnak, hogy vihettek)

TÖMEG Ne cselekedj a bolondnak természete szerint, hogy ne légy őhöz hasonló!

KATONÁK (fölemelik, indulnak kifelé)

KORMÁNYZÓ és CSÁBOS NŐ (közben integet, csókot dobál a TÖMEGnek)

NEM HIVATALOS TÚLÉLŐ (közben leveszi szájáról a szájkendőt, értetlenül motyog)

TÖMEG (ijedten szétrebben körülötte, sokan befogják a fülüket is, hogy ne hallják, ha mondana valamit, mások bátrabbak)

HANG (csúfondáros) Ni, a bolond beszél.

HANG Még utoljára hallgassuk meg, mit mond.

NEM HIVATALOS TÚLÉLŐ Revivo et survivo! Vigasztaló, hogy őseink földjén vagyunk rabok. Itthon! Revivo et survivo! Ne feledjétek!

ÚJSÁGÍRÓNŐ (főlfigyel, oda akar menni hozzá, de a katonák útját állják. Megpróbálja túlkibálni az általános morajt) Revivo et survivo! Túlélni és megmaradni? Joannes szavait honnan tudod?

NEM HIVATALOS TÚLÉLŐ (válaszol valamit, de nem lehet érteni a hozzá közel állók csúfolódása, nevetése miatt, mégis az összevissza kibárlásból időnként ki-kihallszik a „Hegy” szó)

3. FELVONÁS

1. JELENET

A Hegy. Az egész körülkerítve szögesdróttal, amit növényekkel álcáznak. De most ősz van, a növényzet megritkult. A Hegyen a templom romjai: úgy dől össze a templom, mintha az alapköveit szedték volna ki. A romok között egy nagy lapos kővön felirat: „Revivo et survivo”, mellette egy földbe vajt, jókora nagyságú üreg, benne két egyszerű fekhely. A fekhely körül elszórt, különböző nagyságú és színű csomagolópapírok, papírfecnik, valamennyi teleírva.

ROMVIGYÁZÓ (a papírlapokat szedegeti, bele-beleolvas, próbálja összerakni sorba az elszórt lapokat)

Valaki közeledik, zörög az ősz avar.

ROMVIGYÁZÓ (hallgatózik, gyorsan összeszedi a lapokat, és a fekhelyen lévő pokróc alá rejti. Ráül, várakozik)

SAS (érkezik, óvatosan mozog, azt szeretné, ha nem ütne zajt. Megpillantja a ROMVIGYÁZÓT, megkönnyebbülten felszusszan) Te vagy itt, Romvigyázó?

ROMVIGYÁZÓ (ő is megkönnyebbülve) Ki más lenne?! Tudod, már nagyon rég kineveztek Romvigyázónak, rögtön, ahogy ezt az egész helyet körülkerítették. De nem sok dolgom akadt. Egy ideig senki sem jött ide. Tudtam, hogy akik kineveztek, nem felejtettek el, mert minden két napban valami bekötött szemű katonák hoztak élelmet, néha még bort is, de beszélgetni egyik sem akart velem.

Igaz, hogy ezek csak amolyan hordárok voltak, aki idáig kísérte őket, az mindig ugyanaz volt, de annak az arcát nem tudtam megpillantani soha, mindig háttal állt nekem, távolabb. Olykor válaszolt, ha kérdeztem valamit.

SAS Honnan tudod, hogy mindig ugyanaz volt, ha sohasem láttad az arcát?

ROMVIGYÁZÓ A hangjáról ismertem föl. Aztán elkezdtek szállingózni ide mindenféle emberek. A kerítésnél megálltak, hallottam, hogy ott motognak, de én nem mutathozhattam. Egy napon gondoltam egyet, s kinyitottam csak résnyire a kaput, gondoltam, lesz, ami lesz, ha valaki jön, akkor jöjjön, találja meg a rest, és jöjjön be. Én meglesem, s talán előbújok, talán nem. Emlékszem, akkora kíváncsiság bújít belém, hogy a lábam is reszketett tőle.

SAS És jöttek...

ROMVIGYÁZÓ És jött... de nem kívülről, hanem belülről. Ahogyan ott álltam, és kifelé kémleltem, egyszer csak megszólalt valaki a hátam mögött: Jó napot! Meg sem fordultam, hogy megnézzem, ki az, gyorsan elrohantam és becsuktam a kaput, ráhuzigáltam a szederindákat álcázásnak. Elég nekem egy látogató.

SAS Még sok is!

ROMVIGYÁZÓ Jó napot, ismételte a látogató, te vagy a Romvigyázó. Én is itt lakom. Régóta figyelek, de nem mertelek megszólítani, mondta nekem. És most miért mersz megszólítani, kérdeztem tőle. Mert kinyitottad a kaput. Ezt válaszolta. Azért, mert kinyitottad a kaput. Egy ideig csak nappal találkoztunk, de aztán bevitt a lakásába. Melegebb, mint a sátor, ahol addig aludtam, úgyhogy ideköltöztem. Nappal csak járt a romok között, forgatta, nézegette a köveket. Ott, arra rengeteg égerfa van, leszedte az ágacskákat és a fa kérget, abból csinált tintát, meg később, amikor megérett a kőkény, azt szedegette, egészen véresre karcolták a kezét a bokor tüskéi, esővízben áztatta, s azzal a fekete lötytel írt. Kérdeztem, mit ír, azt mondta, emlékezetből rekonstruál egy szöveget, amit a klastrom könyvtárában olvasott. Én nagyon boldog voltam, hogy ott él, mesélt nekem, azt mondta, mindent jól jegyezzen meg, mert

lehet, hogy egyszer én leszek az egyetlen, aki ezeket tudja... (Szomorúan) Szerintem csak ezért barátkozott velem, hogy amolyan üzenethordozó legyek, meg a csomagolópapírért, amiben az ételt hozták. Én is csupán egy darab papír voltam, amire írt. A tegnap katonák jöttek és elvitték.

SAS Bejöttek ide a katonák?

ROMVIGYÁZÓ Á, dehogy! Amikor meghallotta, hogy keresik, önként kifutott. Nem tudom, honnan tudhatták meg, hogy itt bujkál, én nem árultam el. Ha akarja, úgy el is rejthettem volna, hogy nem találják meg, ha át is kutatják az egész Hegyet. Vagy elmenekülhetett volna, le a Hegy túlsó oldalán (Bizalmasan, halkán) én is átléptem a széles, fehér vonalat, és semmi sem történt. Mehettem volna tovább, ha akarok... Ahogy meghallotta, hogy keresik, rögtön kifutott, csak annyit sűgött nekem: rejtsd el az írásokat, és rögtön szaladt, hogy elfogják.

SAS Így védte az írásokat. Ha átkutatják a Hegyet, megtalálhatták volna.

ROMVIGYÁZÓ Ő volt az egyetlen szabad ember, és önként rabnak állt. Olyan boldog volt, amikor megtisztogatta a követ... Revivo et survivo... olyan boldog. Sietnünk kell. Feltételezhetik, hogy tudok valamit. (Kiszedi a pokróc alól az írásokat) Olvasd és jegyezz jól meg mindent. Ha utánam jönnek, én is kifutok. Talán időt nyerünk, míg átkutatják a Hegyet. Addig is...

ROMVIGYÁZÓ, SAS (mindenféle növényvel betakargatják a „Revivo et survivo” feliratú követ)

SAS Ő az egyetlen nem hivatalos túlélő. Mondtam neked már tegnap: hivatalosan bolondnak nyilvánították.

ROMVIGYÁZÓ Csak ennyi?

SAS Csak?! Többé senki sem hisz neki... hivatalosan.

ROMVIGYÁZÓ Te is hittél neki. Hiszen már tegnap idejöttél!

SAS Nem hinni kell, hanem emlékezni. (Félhangosan olvas, memorizálja a szöveget) Én, Stephanus kántor jegyzém. Látom, Pater Joannes írásai ezek. Béfűzém és elrejtém a klostrom számadó könyvei közé. Ha Isten úgy akarja, megtalálja valaki, ha nem, akkor elpusztul. (Hangosan, örvendezve) Hé, Romvigyázó, hé, ennek megvan az eredetije! (Olvas) Anno a Partua Virgine 1687-ik Jesu 25 Április múlt ki boldogul az böcsületes és boldog emlékezetű Joannes Kájoni Szent Márk napján, írás közben. Talám meg kellett volna égetni ezeket a lapokat. Én nem vevém a lelkemre. Beléolvastam, hol azt írja: A minap levelet hoztak idegen földről nekem. Azt kérde a levélíró tőlem: Hogy tudsz élni, olyan messze, ott: a végeken? Válaszolám neki igaz lelkemből: Mitől messze, ha Istenhez közel?!

2. JELENET

A város utcája felbogozva. Kivetítőn: Egyetemes Vidámság Napja.

TÖMEG (ödöngő, szomorú emberek)

BOHÓCOK (jönnek: Haláltánc középkori látványossága: csengettyűs csontvázemberek táncolnak)

KATONÁK (nevetgélnek)

ÚJSÁGÍRÓNÓ és SAS (külön állnak, halkán beszélgetnek a NEM HIVATALOS TÚLÉLŐvel)

NEM HIVATALOS TÚLÉLŐ (olykor bolondhoz illő mozdulatokat tesz, legyeket hajt maga előtt, utánuk kapkod stb., de aztán észreveszi, hogy senki sem figyel rá, abbahagyja)

MIKROFONHANG (ismétli végeérhetetlenül) Egyetemes Vidámság Napja! Vidámkirály és Vidámkirályné vesszőfutása! Felkészülni! Vigyázz! Rajt!...

HANG (lelkes) Bort és kalácsot osztanak.

TÖMEG (egymást szinte letaposva, mindenki kirohan)

ÚJSÁGÍRÓNÓ, SAS, NEM HIVATALOS TÚLÉLŐ (maradnak, tovább beszélgetnek, most már hallani, hogy mit, mert a MIKROFONHANG is elhalkul)

NEM HIVATALOS TÚLÉLŐ Láttad, láttad az írásokat? ... a Hegy felé kell vonzani a tömeget, s ott aztán megmutatni.

SAS (kételyekkel) Ha addig el nem pusztulunk. Tudhatod, az egész arra megy ki, hogy elpusztítsanak...

ÚJSÁGÍRÓNÓ... és megkaparintsák Joannes iratait. Ha azt is elpusztítják, semmi sem igazolja, hogy...

NEM HIVATALOS TÚLÉLŐ Az emberek emlékezni kezdtek. A Hegy az igazolás. Ott majd mindenkinek eszébe jut még valami a régi életéből. Ott mindenki járt valamikor.

ÚJSÁGÍRÓNÓ Nem mindenki akar emlékezni. Találkoztam emberekkel, akikkel valamikor interjú készítettem, hosszú órákon át beszélgettem velük, elmondták nekem a legtitkosabb gondolataikat, most meg nem is akarnak megismerni. Csodálkozva néznek, ha emlékeztetni akarom őket.

NEM HIVATALOS TÚLÉLŐ Félnék. Romvigyázó mesélte nekem, hogy akik nyilvánosan emlékezni kezdtek, azok meghaltak.

Kémeknek nyilvánították őket, Kontumulo...

SAS, ÚJSÁGÍRÓNÓ (egyszerre) Sírdomb...

NEM HIVATALOS TÚLÉLŐ ... ellenségnek nyilvánították őket (Keserűen), engem meg hivatalos bolondnak.

ÚJSÁGÍRÓNÓ (ironikusan) Lehet szeretni egy sírdombot?

NEM HIVATALOS TÚLÉLŐ Lehet, ha az őseid nyugosznak benne.

SAS (magára mutat) Nyugodj békében! Tőlem elvették az őseimet. Tőletek?

ÚJSÁGÍRÓNÓ (Joannes irataiból idéz) Én egyebet nem várok az utolsó eszeomlásnál, ha csak a csuda meg nem ment minket.

SAS Emlékszel, mit mondott a Doki: lehet, hogy a csoda éppen csak annyi, amennyit keresünk. Akarjuk keresni?

ÚJSÁGÍRÓNÓ Persze hogy akarjuk. Emlékszem, én azt válaszoltam akkor: a csoda annyi, amennyit találunk.

SAS (gúnyosan) Melyik fontosabb: keresni vagy találni. (NEM HIVATALOS TÚLÉLŐre mutat) Ő kereste, talán meg is találta, s nézd meg, mi lett belőle.

NEM HIVATALOS TÚLÉLŐ Kezdetben, amikor ott találtam magam a Hegyen, és végignéztam, mert éppen kimentem a könyvtárból levegőzni, hogyan robbantják fel a templomunkat a bekötött szemű katonák, meg sem várták a végeredményt, elhúzták a csíkot.

Különben be sem kellett volna kötni a szemüket. Akkor már nem látók voltak. Nem vakok, csak amolyan nem látók. Aztán hamarosan jött a Romvigyázó. Féltem tőle, de hát sokáig el sem mozdult a kapu közeléből, várta, hogy leváltsák, mint őrségben szokás a katonákat, aztán a kaját várta, a mindennapi kenyerét, amit kétnaponként hoztak neki.

KATONÁK (közben KORMÁNYZÓt és CSÁBOS NŐt hozzák a hordszéken. Szinte észrevétlenül érkeznek)

NEM HIVATALOS TÚLÉLŐ (gúnyosan) Csoda kell nektek? Tudjátok, mi volt az igazi csoda? Hogy volt mit ennem. A klostrom pincéje szinte épen maradt, később beomlott az is, de sok konzervet kimenekítettem. Ez lett volna a csoda? Mit tudom én! Egyet tudok, hogy

nem csodára van szükségünk, hanem magyarázatra, igazolásra az emlékeinkhez, hogy ez őseink földje, innen vittek el az állítólagos járvány idején, ide hozták vissza, és megtiltották, hogy emlékezzünk.

TÖMEG, KATONÁK, BOHÓCOK (nagy jókedvel jönnek, bögrékből isznak, kurjongatnak, nagy szelet kalácsot majszolnak. Közben) CSÁBOS NŐ (int egy katonának)

KATONA (NEM HIVATALOS TÚLÉLŐ hátához oson, s a zajban lelövi. Jóformán nem is veszik észre, mert)

MIKROFONHANG (felerősödik) Vidámkirály és Vidámkirályné vesszőfutása!

TÖMEG, KATONÁK, BOHÓCOK (hirtelen két-két egymással szemben álló sorba rendeződnek)

KATONÁK (ÚJSÁGÍRÓNŐ és SAS fejére papírkoronát raknak, majd a sor elejére lökdörik a vesszőfutáshoz. Minden nagyon gyorsan történik)

MIKROFONHANG Felkészülni! Vigyázz! Rajt!...

Indul a vesszőfutás.

3. JELENET

A Hegyen, mint előbb.

SAS, ÚJSÁGÍRÓNŐ (a kapuhoz érnek)

ROMVIGYÁZÓ (már várta őket, résnyire nyitja előttük a kaput)

SAS, ÚJSÁGÍRÓNŐ (a „Revivo et survivo” feliratú lapos kőhöz mennek. Állnak, várakoznak)

ÚJSÁGÍRÓNŐ Nem jött utánunk senki!

Hallgatóznak, csend

ROMVIGYÁZÓ (becsukja a kaput. SAShoz örömmel) Sas! Megérkeztél? Félttem, hogy nem tudsz idáig repülni.

SAS Nem is repültem. Futottam. Menekültem. (Óvatos mozdulattal leveti az ingét)

ROMVIGYÁZÓ Várj, csak várj! Ő kevergetett valami kenőcsöt, amikor... Azt mondta, a klostrom könyvtárában olvasta. (Félrehajítja a

faágakat, bemegy az odúba, majd visszajön egy kis fakéregből készült dobozfélével. Be akarja kenni SAS hátát, SAS

ÚJSÁGÍRÓNŐre mutat) Előbb őt!

ROMVIGYÁZÓ Ő ki?

SAS (ironikusan legyint) Hát a Vidámkirályné! Láthatod! Volt és... ki tudja... leendő újságíró. Majd készít veled egy interjút, és

megjelenik a város újságjában.

ROMVIGYÁZÓ Nincs is újság. (Vigyázva kenegeti a nő hátát)

SAS De talán majd lesz! (Jelentősegteljesen) Ez után!

ÚJSÁGÍRÓNŐ (SAShoz, ROMVIGYÁZÓra mutatva) És ő ki? Soha nem láttam a városban.

ROMVIGYÁZÓ (büszkén) Én a Romvigyázó vagyok. Mint láthatod, kiváltságos vagyok. Nem állat, növény stb. nevem van, hanem a foglalkozásom utáni. (Öngúnyal) Ez kiváltság!

ÚJSÁGÍRÓNŐ Ez a foglalkozásod! Értem. Mi a neved? (Kis hisztériával) Engem Apollóniának hívnak.

SAS és ROMVIGYÁZÓ (dermedten nézik)

ÚJSÁGÍRÓNŐ (nem akarja észrevenni a másik kettő megdöbbenését) Titeket hogy hívnak? Mi a nevetek? Már nem is emlékeztek rá?

SAS (bizonytalanul, majd vidáman) Új élethez új név illik. Majd keresünk valami hozzánk és az új életünkhöz illőt.

ROMVIGYÁZÓ Erről jut eszembe: Miklós! Hol marad Miklós? Soha nem fog már jönni.

ÚJSÁGÍRÓNŐ Miklós? Te vagy az? És most keresed magadat?

ROMVIGYÁZÓ Miklós! Nem, nem én vagyok. Ő a nem hivatalos túlélő.

SAS A hivatalosan bolonddá nyilvánított!

ROMVIGYÁZÓ Legtöbbször harmadik személyben beszélt magáról. Ilyenformán: Miklós most sétál egyet... Miklós elfáradt a sok emlékezésben... Miklósnak nem jut eszébe egy szó... talán Miklós is el fog felejteni mindent... A veszteségeket is. A veszteségek nem mindig tesznek gyengévé. Sokszor éppen azok erősítenek meg. Miklós. Miklós. Minden nap százszor el kell mondani. Legalább százszor, de lehet többször is. Kevesebbszer nem. Csak azért, hogy el ne felejtse a nevét. Miklós... soha nem fog már jönni.

SAS De hát hol marad? Már meg kellett volna érkeznie. Nem tudom, mihez kezdünk nélküle.

ROMVIGYÁZÓ Ma a katonák bort és kalácsot hoztak nekem. Kérdeztem tőlük, mi hír van a városban. Sokszor megkérdem őket.

Néha válaszolnak. Azt mondták: lelőtték a hivatalosan bolonddá nyilvánított embert. Kérdeztem, honnan tudták, hogy bolond. Azt válaszolták, hogy nem hivatalos túlélők nincsenek, ha valaki ezt tartja magáról, az csakis bolond lehet. Ti ott voltatok! És nem is tudjátok?! Észre sem vettétek? De miért kellett lelőni? (Válaszol is magának) Mert veszélyes dolgokat mondkált...

SAS És mellékesen, mert utasítást kaptak rá.

ROMVIGYÁZÓ Hivatalosan halottá nyilvánították. Még itt lakott, amikor már halottá nyilvánították.

ÚJSÁGÍRÓNŐ ... és az ünnep fényét emelte a pisztolydurranás.

SAS (keserűen) Amit nem is hallottunk a nagy zajban. Vajon valaki észrevette egyáltalán? Ünnep?! Egy kivégzés! Mint a középkorban?

ROMVIGYÁZÓ Hát a kormányzónak és a tanácsadójának, aki igencsak csábos nő, ünnep lehet, főleg, ha benneteket is sikerül...

(Elharapja a szót)

SAS Honnan tudod, hogy csábos nő?

ROMVIGYÁZÓ Járt itt. Körülnézett. Vagyis hát, tulajdonképpen csak bekukkantott. Megkérdezte, hogy minden rendben van-e. Én

mondtam, hogy minden rendben van. A Dokival jött. Úgy tűnt, hogy jól megértik egymást. Erről a mai ünnepről is beszélgettek.

Találgatták az ünnep nevét. Hogy mi legyen!

ÚJSÁGÍRÓNŐ (kis pátosszal) Az ember belső végtelenségét igazolja, hogy ünneppé tudja változtatni az aljasságba való lesüllyedést is.

ROMVIGYÁZÓ (józanul) Fogalmam sincs, honnan tudtak... (Most hirtelen elbizonytalanodik, habozik, hogy kimondja-e a nevét) ...

Miklósról. Én nem árultam el.

SAS (közbeszól) Veszélyes igazságokat tudott és terjesztett. Gondolom, Azok (A város felé int) lehallgatót szereltek valamelyik fára, vagy kőre.

ROMVIGYÁZÓ (rémülten emlékezve) Egyszer itt volt a Doki, és a bőröm alá beültetett egy kis kapszulát. Azt állította, hogy lassan, fokozatosan oldódó immunerősítő gyógyszer van benne. Merthogy egyedül vagyok itt, felelős beosztásban. (Büszkén) Én vagyok a Romvigyázó.

ÚJSÁGIRÓNÓ Hová? Hová ültette be? Még nem késő kiszedni. Csak találjuk meg (Vetkőztetni, rángatni kezdi ROMVIGYÁZÓt, aztán hirtelen abbahagyja), egyszer nálam járt a Doki és... nekem is beültetett egy...

SAS (lemondóan legyint) Nekem is... a járvány ellen. Minden elkövetkező járvány ellen.

ROMVIGYÁZÓ (nem figyel rá, folytatja, mintha önmagának beszélne) Nemsokára katonák jönnek, és minket is, mint Miklóst... Az ünnep nevében... hacsak...

SAS Hacsak?!

ROMVIGYÁZÓ (a hegy túloldala felé int) Én átléptem a széles, fehér vonalat, ami elválaszt a világtól. Átléptem, tettem néhány lépést, majd visszatértem. Semmi sem történt. Elmehetnének. (Kicsit bizonytalanul elindul. Motyog, önmagát is meg akarja győzni) Én egyszer igazán átléptem a vonalat, és semmi sem történt. Viszszajöttem, mert félttem, hogy odaát még ismeretlenebb világ van. Itt mégiscsak biztos állásom van. Megélhetésem. Újra megpróbálhatnánk. (Határozottan megy tovább)

ÚJSÁGIRÓNÓ és SAS (is mozdulnak utána)

TÖMEG (hirtelen jelenik meg a semmiből, útjukat állja. Az emberek ismeretlen szándékkal, inkább kíváncsian, mint ellenségesen nézik őket)

MIKROFONHANG (beledörög a csendbe) Önfigyelem-lekötő gyakorlat! Az ellenséget ártalmatlanítom. Az ellenséget ártalmatlanítom. (Egyre hangosabban, rikácsolva) Önfigyelem-lekötő gyakorlat! Bármely eszközzel az ellenséget ártalmatlanítom.

TÖMEG (engedelmesen ismétli) Bármely eszközzel az ellenséget ártalmatlanítom. Bármely eszközzel az ellenséget ártalmatlanítom.

SAS Emberek! Testvéreim! (Hangja csaknem elvész a morajban) Emberek, hol vagytok? Nézzétek a köveket! Emlékezzetek! Nem olyan nehéz. Csak akarat kell hozzá.

TÖMEG (most a SAS szavait ismétli) Nézzétek a köveket! Emlékezzetek! Nem olyan nehéz. Csak akarat kell hozzá. (Az emberek kavicsokat vesznek fel a földről, növényeket szagolgatnak, futkosnak, tapogatóznak a köveket, magukban motyognak, egymásnak mutogatnak követ, fát, és főleg a romos templomtornyot, mikor végül is mindenki csak erre figyel, akkor áhítatos csend lesz)

4. JELENET

Szín ugyanaz, mint előbb.

ÚJSÁGIRÓNÓ és SAS (a „Revivo et survivo” feliratú kő mellett ülnek kétoldalt)

TÖMEG (az emberek körülöttük ülnek, áhítatosan figyelnek, sokuk kezében papírlap)

ROMVIGYÁZÓ (köztük járkál, a kuckóból kihozott, csomagolópapírra, fecnikre írt szöveget osztogatja azoknak, akiknek még nincs a kezében)

SAS (olvas) Itt kezdődnek Joannes pater titkos iratai: Revivo et survivo. Az ember kedvetlen vénségében egyszer csak rájön, hogy együtt kell élnie a testével. Rádöbbsenheti őt erre egy súlyos betegség, de rádöbbsenheti a lélek reménytelen keserősége is.

HANG (örömteli) Megtaláltam! Itt van! Itt írja! Nézzétek! ... reménytelen keserősége...

SAS (olvas) Óh, bizonyára létezik a lélek, ha kételkednék ebben, istenkáromló volnék. Hinni lehet ugyan benne, de megkeresni reménytelen, el van rejtve az ember szeme elől az emberben. Megfoghatatlan. Ez létezésének isteni csodája...

ÚJSÁGIRÓNÓ (előveszi maga is a derekára rögzített füzetet, kinyitja, ismétli az utolsó mondatot) Ez létezésének isteni csodája...

ÚJSÁGIRÓNÓ (lapoz)

HANG (türelmetlen) Tovább!

ÚJSÁGIRÓNÓ (olvas) Igen sokat dugdosom ezen írásomat, különösen rettegek L.-től, egy hebehurgya cselédétől, ki jött és ideragada, miesmunkát végez, és titkon engem les. Miért? Kérdezém, de orcája elé kapta könyökét, és elfuta.

HANG (olvas a maga papírszeletéről) ... és titkon engem les. Miért?

HANG (nehezen betűzve a szavakat, s ezért lassan és minden szót külön hangsúlyozva olvas a maga papírszeletéről) Kie az igazság?

A testé vagy a léleké? Melyiknek szenvedése a pokol? Dühös ebként marcangolja egymást a tett és a gondolat. Oh, irgalmasság istene, e pokolba is van-e számodra kapu? Engem isten megoltalmazott e rútságoktól, hogy munkámat végezni tudnám. Nem voltam én soha dühös lándzсарázó, a jóindulatú békességet szerettem, az én prédikáló katedrám soha nem volt nagyobb a saruim talpánál, azért se fel nem kellett lépnem reá, se peniglen lelépni nem kellett róla...

KATONÁK (érkeznek elég fenyegetően, de az emberek nem törődnek velük)

ROMVIGYÁZÓ (a KATONÁKnak osztja ki az utolsó lapokat)

KATONÁK (nézegetik, olvasgatják a lapokat)

KATONA (meg sem nézi a papírlapot, amit kapott, összegyűri és eldobja)

TÖMEG (valaki odaszalad, fölveszi az összegyűrt lapot, szinte gyöngéden kisimítja, majd magyarázóan a KATONÁK felé) Ez a Miklós írása. Emlékezetből...

KATONA (felhördül) Emlékezni szigorúan tilos

TÖMEG (-ből az előbbi ember, határozottan) Miklós írta le emlékezetből. Ezek Joannes pater titkos iratai. Nekünk szóló üzenet.

HANG Itthon vagyunk.

HANG Egész végig itthon voltunk...

HANG ... vagyunk

KATONÁK (zavartan nevetgélnek, ki leül, ki álldogál, legtöbben maguk is egy-egy papírlappal a kezükben követik az olvasást)

HANG (olvas a maga papírszeletéről) A pestis idején tartott nagy körmenetek alatt Isten megnyilatkozott nekem. Ő sem akarja az egészség megbillentését készakarva. Onnan látom ezt, hogy akik a gennyedőkkel együtt vonultak a körmenetben, s maguk egészségesek valának, harmadnapra megholtak, míg az otthon maradtak közül sokan el nem kapván a dögletes járványt, megmaradtak. Pajzs az egészség, a békességes tőrésnek pajzsa. Keserves volt a belenyugvásuk és keserves az átkozódásuk.

HANG (olvas a maga papírszeletéről) Imádkoztam helyettük, mert az ő buzgóságuk megszakadozott a fájdalom kiáltásaitól. A testi kór s a lélek békétlensége a kedves ételeket okádni való keserű epévé változtatta bennök, s a józítu italokat ganéjszín ürömpohárrá.

ÚJSÁGIRÓNÓ (olvas) De mindenkifölött a félelem a legnagyobb baj és betegség. Azt nem Isten teremti, hanem mi teremtjük magunknak, s növeljük az égit, mikor Istenhez szólunk róla... (Mintegy kilépve az idézetből) A félelem vírusa bennünk van. (Olvas)

1661 anno tavaszán a Porta hadat indíta ellenünk. A mi kiömlő vérünkbe mártogatják fegyvereiket. Jön velük a kutyafejűek hada is, a tatárok. Én ugyan nem észleltem, hogy kutyafeje lett volna egynek is, melyik átöltözött a mű gúnyánkba, olyan volt, mint mű, de toportyántekéntete volt valahánynak, amelyik rablott s égetett. Baj volt az időkbén a mi urainknál. Puhák és tudatlanok valának. Ezek magokat sem tudják védelmezni, nemhogy műnköt. Én egyebet nem várok az utolsó eszeomlásnál, ha csak a csuda meg nem ment. HANG (olvas a maga papírszeletéről) Én egyebet nem várok az utolsó eszeomlásnál, ha csak a csuda meg nem ment. HANG (olvas a maga papírszeletéről) Boldogtalan vénség. Elkerülvén a tatár vasát, saját attyafiainak késébe futott. (Kilépve az idézetből) Ki ez?

HANG Várj csak, várj! Ez az, megvan. Itt van nálam ennek az eleje (Olvas a maga papírszeletéről) Kézi tusával védekeztünk. Heába! Heába! Mindet levágták. A többit eszevagdosták. Embervásárra vitték Konstantinápolyba. Rabszolgának adták el a fiamat. S osztán az éhínség! Nagyapót temettük, ki egy galagonyabokor alatt lelte halálát. S még a galagonyát nevezik Isten kenyérének!

HANG (akinek végszava a „Ki ez?” volt, örvendezve folytatja) Isten kenyérét védelmezte, míg háza népe alkalmas kászu után futott, mibe bégyűjthetné. Sokan valának éhesek, és az éhező olyan, mint a fenekedő vad, tépi, marcangolja a másikat. Kóstolgatja immár Isten kenyérét szegény öreg az örökké világító Úrnak asztalánál.

SAS (olvas) Magam egy barlangban töltöttem e vészterhes üdőt. Az pogányság rontott, égetett. Hamuvá tették a somlyói templomot és klostrot is, csak az üszkös falak maradtak. De a kegyszobor megmaradott. Szekérre tette a török vezír, úgy akarta elvinni, hogy az övé legyen ez is, de úgy elnehezedett a szobor, hogy tapodtat se tudták húzni hat lóval se. Éjszaka meg visszatért a helyére.

Karddal támadtak rá dühükben, de a támadó karja bénán lehanyatlott. A nép Babba Máriának nevezi a somlyói Máriát, azt mondja, azokból a régi üdökből tudja e nevét, amikor még a kő is lány volt... A nép tud valamit, amiről egymás között egész nyíltsággal beszélnek, de amit nekem csak utolsó gyónásakor mondott meg egy őszöreg ember. Azt mondja, félek is leírni, hogy a teliholdban megpillanthatod igazi formáját, de itt lakozik ebben a gyönyörűséges szoborban. Vészterhes üdökbén sír Babba Mária, az emberek ide zárandokolnak, letörölni a könnyeit. Csodát tett a Szép Szűz Mária, vagy csak üzent? Túlélni és megmaradni! Revivo et survive!

HANG (olvas a maga papírszeletéről) Sokan törökké lettek félelmükben. Én mondom, ne hagyd a törökért az anyád tejével szopott nyelvet. Heába is hiszed magadról, hogy tekéletes török lettél, ha már törökül szóllasz, tudni fogja azt mindenki, a török is, és a te elhagyott testvéreid is, hogy mi vagy.

HANG Építsük fel a templomot!

TÖMEG (kétkedés, helyeslés vegyesen. Sokan méricskélgni kezdik a köveket, el is mozdítják azokat, háttérben épülni, emelkedni kezd a csíksomlyói kegytemplom)

KORMÁNYZÓ és CSÁBOS NŐ (érkezik, ezúttal gyalog)

CSÁBOS NŐ (imbolyog a hátára kötözött, lepedőbe burkolt, nehéz kép miatt)

TÖMEG (észreveszi őket, és megoszlik. Van, aki ellenségesen mozdul feléjük, mások elbújnak a kövek, bokrok mögé, sokan csak várakoznak, vagy hódolattal közelednek feléjük)

KATONÁK (felsorakoznak, vezényszóra várnak)

KORMÁNYZÓ (hamis pátosszal) Testvéreim!

TÖMEG (az ellenségesen viselkedők most közelebb nyomulnak)

KORMÁNYZÓ Testvéreim! Kiténtetést hoztunk Romvigyázónak. A laudációt Miklós testvérünk írta és szándékozott elmondani, de ő már nincs közöttünk. Az Egyetemes Vidámság Napjának forgatagában sajnálatos módon eltűnt. (Int a CSÁBOS NŐnek)

CSÁBOS NŐ (zsebéből egy szalagon lógó jókora érmét vesz elő, KORMÁNYZÓnak átadja)

KORMÁNYZÓ Hol vagy, Romvigyázó testvérem, akinek áldásos munkája nyomán itt lehetünk?!

KATONÁK (a KORMÁNYZÓ elé tuskolják az ijedt ROMVIGYÁZÓt)

KORMÁNYZÓ (ROMVIGYÁZÓ nyakába akasztja az érmét, amelyen most jól látható a csíksomlyói kegytemplom rajza)

TÖMEG (elszört éljenzés)

ROMVIGYÁZÓ (nézegeti nyakában az érmét, tehetetlenül vigyorog)

KORMÁNYZÓ Testvéreim! Ajándékot hoztam nektek.

CSÁBOS NŐ (kikecmereg a hátizsákszerű kötelekekből, leveszi hátáról a képet, s a képről a csomagoló kelmét. A kép tulajdonképpen egy montázs: zsúfolt összevisszaságban félig-meddig egymásra ragasztva: a kegytemplom és a kegyszobor képe, székeljelképek mint nap és hold, kopjafák, fenyőfa, székel népviseletben fiúk és lányok képe stb.)

KORMÁNYZÓ (körbejárja a képet, akár meg is simogatja) Testvéreim, az emlékezet ajándékát hoztam el nektek.

TÖMEG (az emberek közelebb merészkednek, ki meghatódva, ki hálásan, ki hitetlenül vagy éppen gúnyosan szemléli a képet)

HANG (csodálkozva) És már nem tilos emlékezni?

CSÁBOS NŐ (nevet) Nem! Már nem tilos emlékezni. Éppen ellenkezőleg! Kötelező!

KORMÁNYZÓ A járványt hivatalosan megszüntnek nyilvánítom, a várost körülölelő kerítést lebontjuk, mindenki mehet...

CSÁBOS NŐ (gúnyosan, halkán) Amerre a szeme lát.

KORMÁNYZÓ ... és jöhet szabadon. Már nem jelent veszélyt más emberi közösségekre.

TÖMEG (éljenez. Sokan máris rohannak a Hegy túoldalára)

KATONÁK (hordszéket hoznak be, amelyre ugyanazok a jelképek vannak ragasztva, mint a nagy képre)

KORMÁNYZÓ és CSÁBOS NŐ (fölszállnak a hordszékekre)

KATONÁK (kiviszik, miután valósággal tülekednek, hogy kik vigyék a széket)

ÚJSÁGIRÓNŐ és SAS (csak ketten maradnak, az elhajigált papírokat szedegetik össze, s próbálják sorba rendezni)

SAS (csipetnyi iróniával) Valami mindig fönmarad.

Kategoria: színház
Denumire autor: Kozma Mária

Látó Szépirodalmi Folyóirat